تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۰۹

شناسایی ابعاد و مولفه های آموزش مجازی مبتنی بر عدالت آموزشی

مریم زارعی[۱]، مهتاب سلیمی*[۲]، مژگان عبدالهی[۳]

چکیده

هدف پژوهش حاضر شناسایی ابعاد و مولفه های آموزش مجازی است که منجر به عدالت آموزشی می‌شود، پژوهش از نوع کیفی و داده بنیاد می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل مسئولین، صاحب نظران و دبیران خبره آموزش و پرورش می باشند. نمونه آماری شامل ۱۵ نفر از مسئولین آموزش و پرورش است که به روش گلوله برفی انتخاب شده اند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده های حاصل از کد گذاری مصاحبه ها با استفاده از نرم افزار Atlasti نشان داد که آموزش مجازی مبتنی بر عدالت آموزشی شامل ۱۰ بعد (ساختاری، فرآیندی، مدیریتی، زمینه ای، فردی و خانوادگی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فراملی) می‌باشد. بنابراین با توجه به نتایج حاصل از پژوهش، لازم است مطالعاتی کاربردی، گسترده و تطبیقی در زمینه چگونگی ترویج و برقراری عدالت آموزشی در محیط‌های یاددهی- یادگیری انجام گیرد. همچنین به تقویت آموزش به عنوان یک منفعت عمومی نگریسته شود، چرا که آموزش و پرورش یکسان و برابر می تواند پناهی در برابر بی عدالتی ها و رشد و پیشرفت سرمایه های فکری کشور شود و ترکیب آموزش مجازی و عدالت آموزشی موجب ارتقاء کیفیت یادگیری متناسب با ویژگی های افراد می شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

واژگان کلیدی: آموزش، آموزش مجازی، عدالت آموزشی.

[۱] : دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی،کرج، ایران.
maryam.zarei8796@gmail.com
[۲] : استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی ،کرج، ایران. (نویسنده مسئول) salami-331@yahoo.com
[۳] : استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی،کرج، ایران.mabdollahi49@gmail.com

مقدمه

در این برهه زمانی ترکیب دانش با فناوری و فراگیری مهارت های نوین بیش از گذشته ضرورت دارد و نیاز به آن احساس می شود و با ورود فناوری های جدید راه و رسم زندگی ،روش کار ، فرآیند یاد دهی و یادگیری و جامعه پذیری بشر به طور اساسی تغییر کرده و تحت تاثیر آن قرارگرفته است(محمدی، سرمدی، ابراهیم زاده، معصومی فرد، ۱۳۹۸). با توسعه و پیشرفت علم و تکنولوژی و ورود اینترنت و فناوری های نوین به عرصه آموزش و پرورش و با ارائه شیوه های نو ظهور و کاربرد آنها در حیطه آموزش موجب شکل گیری آموزش مجازی شده است(طالبی اباتری و علم الهدی،۴۰۰). علی رغم تاکید بر هوشمند سازی مدارس طی سالهای متمادی گذشته، پیشرفت های قابل توجهی در بستر سازی و ارائه آموزش مجازی حاصل نشد و اغلب با کم و کاستی و سرعت کندی حرکت می کرد و در بعضی مناطق به سبب کمبود امکانات به باد فراموشی سپرده شده و شیب نزولی داشت. اما با شیوع ویروس کرونا و تعطیلی مراکز آموزشی و تغییر بالاجبار آموزش سنتی به مجازی این تحول سرعت گرفت و آموزش از طریق مجازی صورت گرفت هرچند آموزش تلویزیونی با هدف اصلی رعایت عدالت آموزشی دنبال شد اما به دلایلی من جمله ، یک طرفه بودن آموزش و نداشتن تعامل بین دانش آموز و معلم و همچنین تنوع دروس ، عملا امکان ارائه همه دروس به شکل آموزش تلویزیونی میسر نشد(غفوری فرد،۱۳۹۹) و متاسفانه به سبب کمبود امکانات و زیرساخت ها در حواشی شهرها و مناطق محروم دسترسی به گوهر گرانبهای عدالت آموزشی میسر نشد. البته چالش های عدالت آموزش الکترونیکی صرفا بر تجهیزات الکترونیکی ختم نمی شود و بخش عمده آن نیروی انسانی و طرز مدیریت آن است (ربی خلجان و محمود زاده گولی، ۱۴۰۱). شایان ذکر است که این مشکلات رفته رفته مرتفع گردید و آموزش مجازی در سیستم آموزشی کشور جای خود را باز کرده و روز به روز بر رونق و پیشرفت این آموزش افزوده می شود(غفوری فرد،۱۳۹۹).

در آموزش مجازی فراگیران از طریق اینترنت به صورت آنلاین و آفلاین فعالیت های آموزشی را انجام می دهند. با توجه به هدف آموزش مجازی که فراهم نمودن و در دسترس قرار دادن اطلاعات برابر برای فراگیران بدون در نظر گرفتن شرایط جغرافیایی، اجتماعی و اقتصادی آنها است(فنگ، چنگ وانگ و ژو [1]۲۰۲۰). همچنین یکی از اهداف آموزشی ۲۰۳۰ تضمین آموزش باکیفیت و ترویج آموزش عادلانه و مادام العمر برای تمامی اقشار جامعه بوده است که در سایه آموزش مجازی می توان با سرعت بیشتری به این مهم دست یافت(یونسکو، ۲۰۱۵)به تعبیری دیگر، آموزش مجازی مکملی برای اجرای بهتر و کامل تر برنامه های آموزشی درسیستم آموزش سنتی است (فنگ، چنگ وانگ و ژو،۲۰۲۰). در واقع ترکیب آموزش مجازی و عدالت آموزشی موجب ارتقای کیفیت یادگیری متناسب با ویژگی های افراد می شود (اباتری،علم الهدی،۱۴۰۰) و آموزش های مجازی نقش مهمی در جهت تشکیل عدالت آموزشی یعنی توزیع آموزش برابر در جامعه دارد و از این طریق بستر آموزش برای فراگیرانی که با مصائب و مشکلات زمانی و مکانی و... روبرو هستند را فراهم می کند(اکبر زاده، قائدی و صالحی، ۱۳۹۸). یکی از موثرترین راه های تحقق عدالت اجتماعی تامین فرصت های یکسان برای دسترسی عموم افراد جامعه به آموزش و رسیدن به عدالت آموزشی است(کریمی موغاری، مقصودلو و علمی،۱۳۹۷).

دغدغه امروز، صرفا مدیریت ایجاد فضای الکترونیکی برای تدریس نیست، بلکه توسعه فضای عادلانه محیط تعلیم الکترونیکی مسئله است(عبدالهی و همکاران،۲۰۲۰). پس حال باید به این نکته اشاره کنیم که با توجه به اینکه مساله

[1] :feng&cheng&vang&zho

عدالت آموزشی و تحقق آن،در سراسر جهان مساله ای اساسی است و یکی از چالش های نظام آموزشی است، زیرا نقش مهم و قابل توجهی در رشد و توسعه کشورها و بهبود شاخص های برابری و تعالی انسان ها دارد(پوشنه، نوبخت و حسین زاده، ۱۳۹۸)، همان طور که مصلحان اجتماعی با هر گرایش و در هر زمان و مکانی اتفاق نظر داشته اند که رسیدن به عدالت و ثبات اجتماعی مطلوب تنها با عبور از شاهراه عدالت آموزشی میسر می شود (سیدی،۱۴۰۱) و هدف آن استانداردسازی، یک دست سازی قوانین عام و تعمیم پذیر در نظام یاددهی-یادگیری برای آموزش یکسان همه افراد با استفاده از روش های عینی و علمی و رفتارگرایانه است (محمدی و حسینی صدر،۱۳۹۸). از ضعف های موجود در عدالت آموزشی می توان به عدم تناسب کتب درسی با فرهنگ،زبان و قومیت های مختلف، دسترسی به فرصت های عادلانه آموزشی به تناسب جنسیت، ضعف در تحقق زمینه مناسب برای تحصیل بازماندگان از تحصیل، ضعف در توجه به تدریس ادبیات بر اساس قومیت ها، ضعف در رعایت استانداردهای مربوط به تناسب دانش آموز و معلم، عدم رعایت نسبت فراگیر به تراکم و فضای کلاس، توزیع نابرابری نیروهای انسانی مجرب و ناعادلانه بودن منابع و امکانات مالی اشاره کرد(پوشنه و همکاران،۱۳۹۸). ایجاد فرصت های نابرابر آموزشی چه بر مبنای وضعیت اقتصادی دانش آموزان باشد و چه بر مبنای هوش و استعداد تحصیلی آنان، مصداق بی عدالتی آموزشی است (قلی پور،۱۳۹۸). با ظهور و پیشرفت فناوری های نوین در حیطه آموزش و آموزش مجازی می توان به سمت تحقق بیشتر عدالت آموزشی گام برداشت (طالبی اباتری و علم الهدی۱۳۹۹). دانش آموزانی که در مناطق محروم روستایی و دور افتاده و یا در مدارس چند نفره درس می خوانند و بعضا دسترسی به تلویزیون و اینترنت و... ندارند و به دلایل فقر و شرایط اقتصادی تا کنون پای خود را خارج از روستای خود نگذاشته و تجربه تفریح با همسالان و هم کلاسی های خود را نداشته اند؛ پر واضح است که به هیچ وجه در امر یادگیری و آموزش با دانش آموزان مرفه و مدارس مجهز قابل قیاس نیستند. اما در سایه ویروس کرونا به سبب آموزش مجازی و فراهم کردن ملزومات و تجهیزات لازم برای این نوع آموزش و اجرای تلویزیونی و آموزش مجازی ، برای دانش آموزان مناطق محروم فرصتی تقریبا برابر با دانش آموزان مناطق برخوردار به وجود آمده است که می تواند گامی موثر در جهت ایجاد عدالت آموزشی باشد(شیخ، کر، سقایی نیا ۱۴۰۱). حق برخورداری از فرصت های آموزشی برابر مشروط به هیچ متغیر فردی ،اقتصادی و اجتماعی نیست و محدود و مشروط کردن حق آموزش یکسان و فرصت های آموزشی برابر نهایتا منجر به تولید و تشدید نابرابری های اجتماعی ، انسداد اجتماعی و سرخوردگی های اجتماعی، اختلال در توسعه کشور و ... خواهد شد(قلی پور، ۱۳۹۸). تغییرات در نوع آموزش یعنی از سنتی به مجازی همیشه مثبت نیست و مانند سکه دو رو عمل می کند، در عین حال هم می تواند به سمت برپایی عدالت آموزشی حرکت کرده و نابرابری های آموزشی را کاهش دهد هم به بی عدالتی های آموزشی دامن زند. آموزش از راه دور در شرایط فعلی که همه دانش آموزان دسترسی یکسان به اینترنت ، پهنای باند، دستگاه و تجهیزات مناسب یا حتی دسترسی به برق ندارند و یا معلمانی که توان یکسان و کافی برای ارائه آموزش های مجازی که یکباره و ناگهانی وارد نظام آموزشی شد را ندارند همه مسبب افزایش نابرابری های آموزشی می شود. در این صورت ممکن است کیفیت آموزش ارائه شده که تقریبا به طور کامل آنلاین است آسیب ببیند. برای برطرف کردن این مشکلات به اجرا و مدیریت استراتژیک در درازمدت نیاز است نه اینکه با عجله و صرفا برای پر کردن شکاف موقت چاره اندیشی کرد(اسلات وگروتل،۱۲۰۲۰). هر چند در شرایط کنونی سیستم آموزش کشور تمام قوای خود را برای اینکه فراگیری از تحصیل باز نماند به کار گرفته است اما به دلیل عدم وجود زیرساخت های کافی در برخی مناطق به ویژه مناطق روستایی و حواشی شهرها و مناطق محروم و حتی نحوه عملکرد متفاوت مدارس در ارائه آموزش مجازی نهایتا منجر به بی عدالتی آموزشی و ناقص شدن سیکل آموزشی شده (هدایتی،۱۳۹۹) و بررسی ها حاکی از آن است که آموزش و پرورش ایران در تحقق عدالـت آموزشی در آموزش مجازی

[1] :Slotte&Grotell

چندان موفق عمل نکرده و تعدادی از فراگیران از بسترهای آموزش مجازی بی بهره هستند(بابایی فر و طاهری،۱۴۰۰). کووید ۱۹شکاف بین افراد غنی و فقیر را بیشتر کرده این شکاف ها، ریشه در نابرابری های اجتماعی و اقتصادی دارند و در صورت عدم رسیدگی بدتر می شوند(وسترن گاورنورس[1]،۲۰۲۱). در این صورت شاهد رشد روز افزون کاهش انگیزه تحصیل و افت تحصیلی به دلیل نبودن بستر آموزشی مناسب و کافی و ترک تحصیل به دلیل نبودن امکانات آموزشی و گرایش به رفتارهای نادرست و پرخاشگری و نزاع در خانواده ها به دلیل آسیب های اجتماعی فضای مجازی خواهیم بود(محمد زاده اول، یادگاری، ۱۳۹۸). همانطور که عدالت یکی از والاترین ارزش های انسانی و گامی در راستای تحقق حقوق بشر است و آرمان اصلی انسان ها دستیابی به این حلقه مفقوده است، مدیران باید به این نکته اهتمام داشته باشند که برای اثر بخشی بیشتر در کار خود باید عادلانه عمل کنند و مطمئن باشندکه زیردستان آنها فعالیت های آنها را عادلانه تفسیر می کنند (برکوویچ[2] ،۲۰۱۴) .عدالت آموزشی یکی از زیربنایی ترین ابعاد عدالت سازمانی است که می تواند زمینه بروز استعدادها و توانمندی ها را در سطح بالا فراهم آورد(چودزیکا-زوپالا[3]،۲۰۱۴). بنا بر اعتقاد محققان تنها نهادی که می تواند منجر به برپایی عدالت و برابری در جامعه شود آموزش و پرورش است(رافتی،۱۳۹۷) و یکی از ابعاد عدالت و ارزش های اخلاقی است و فقدان عدالت آموزشی و ضایع شدن حقوق باعث ایجاد ترس و تردید و استرس در دانش آموزان و دانشجویان می شود و منجر به کم رنگ شدن نقش اصلی و نهایتا زیر سوال رفتن خودباوری آنها می شود. اما در مقابل وجود شرایط عادلانه سبب احساس ارزشمندی و رشد شخصیتی و رفتارهای فراتر از نقش های دانش آموزان می شود و احساس منفی تضعیف شدن حق و حقوق آنها مرتفع می شود(یعقوبی، محققی، یارمحمدی و به جامه، ۱۳۹۸). اما تصمیمات و برنامه های متنوع و بعضا متضاد حاکی از عدم وجود عدالت آموزشی در آموزش مجازی است و توجه به این مسئله مهم در شرایط کنونی لازم و ضروری است. می توان با عنایت بیشتر به مساله آمایش سرزمین یعنی توزیع و برخورداری درست و مناسب از امکانات و منابع ملی و کاهش فاصله طبقاتی میان اقشار مختلف جامعه که یکی از اهداف مهم و مورد توجه رهبران نظام بوده است و یکی از راههای مقابله با فقر و بیکاری در مناطق محروم کشور و رفع نابرابری های آموزشی از نظر کمی و کیفی و توسعه عدالت آموزشی است بر این مشکل فائق آمد و به سمت جامعه عدالت محور گام برداشت.(کریمی موغاری و همکاران،۱۳۹۷). آنچه ما در این پژوهش به دنبال دستیابی به آن هستیم آن است که ، حال که به آموزش مجازی به عنوان عامل توسعه گری درعرصه عدالت آموزشی نگریسته می‌شود آیا در واقع و از نگرش کسانی که در تجربه این آموزش ها قرار گرفته اند نیز به عنوان شکلی از عدالت ظاهر شده است یا نه؟ آیا کسانی که در معرض این نوع آموزش ها بوده اند آن را به عنوان یک تجربه عادلانه درک کرده اند؟ یا در نگاهی دقیق‌ترکدام بخش از این نوع آموزش ها به درک احساس عدالت در این افراد منجر شده و در کدام بخش بی عدالتی وجه پررنگ درک افراد در تجارب در محیط واقعی بوده است؟ با عنایت به ویژگی های ذکر شده از آموزش مجازی این سوال مطرح می شود که آیا آموزش مجازی می تواند نقش به سزایی در ایجاد عدالت آموزشی داشته باشد و یا شکاف موجود در نابرابری های آموزشی و عدالت آموزشی را عمیق‌تر می نماید. بنابراین هدف از پژوهش حاضر طراحی و تبیین الگوی مطلوب آموزش مجازی در مدارس مبتنی بر عدالت آموزشی می باشد.

[1] :Western Governors
[2]:Berkovich, Izhak
[3]:Chudzicka-Czupała

چارچوب نظری و پیشینه پژوهش

عدالت آموزشی عبـــارت اســـت از فراهم‌کـــردن فرصت های آموزشی برابر برای همه افراد واجب التحصیل، از ثروتمندتریـــن افراد گرفته تـــا فقیرترین خانواده ها، اقلیت هـــای قومی و زبانی مختلف و حتی کســـانی که به علت برخی ناتوانی های جســـمانی یا ذهنی نیازهای خاصـــی دارند. علاوه براین، فرآیندی است که در آن باید تلاش کرد موانع محدود کنند حضور همه افراد واجب التحصیل در نظام آموزش و پرورش برداشته شـــود تا موفقیت تحصیلی همه این افراد تضمین گردد(یونسکو ، ۲۰۱۷). دام (۲۰۲۰) ابعاد عدالت آموزشی را رویه ها ، واکنش متقابل و توسعه فردی می داند و معتقد است برداشت های معاصر از عدالت آموزشی توزیعی است به این معنا که عملکرد توزیعی موسسات آموزشی نتایج صحیح را ارتقا داده و این رویه پاسخگوی اهداف رشد و پیامد های آموزشی است و معتقد است هر جامعه عادلانه ای باید شرایط اجتماعی افراد را برای استفاده از منابع تامین کند و حمایت از توسعه فردی را وظیفه قانونی دولت مردان می داند و برای رسیدن به این هدف باید از طریق توسعه روابط فردی از روابط متقابل حمایت کرده زیرا افراد در ارتباط متقابل با دیگران رشد می یابند (دام[1] ،۲۰۲۰). برخی معتقدند که عدالت آموزشی به مسائل فرهنگی جوامع برمی گردد و با آن ارتباط مستقیم دارد(کومار[2]،۲۰۱۸).

بریگوس و سوئیفت[3](۲۰۱۴) فرصت های آموزشی برابری طلبانه را اینگونه تعریف می نماید "چشم انداز یک فرد برای پیشرفت تحصیلی ممکن است تابعی از تلاش فردی او باشد ، اما نباید تحت تاثیر طبقه اجتماعی و یا سطح استعداد او باشد "بنا براین عدالت آموزشی زمانی محقق می شود که موفقیت تابع موقعیت نباشد به این معنی که امکانات در همه سطوح به صورت برابر توزیع شود (بریگوس و سوئیفت،۲۰۱۴). اسلامی هرندی، کریمی و نادی (۱۳۹۸) بر این باورند که عدالت آموزشی شامل سه مضمون بستر سازی عادلانه ،توزیع منابع ، بهره مندی عادلانه از منابع و شایسته پروری است و و برای تحقق عدالت آموزشی باید طرحی تدوین و برنامه ای اجرا شود که این سه مولفه را بصورت واقعی اجرا نموده تا فرصت های برابر آموزشی برقرار گردد. لازم به ذکر است که در صورت بی توجهی به مسئله مهم عدم وجود امکانات و تسهیلات آموزشی نابرابری های آموزشی افزایش می یابد و تنها راه حل برای بسط و توسعه عدالت آموزشی در جوامع سعی در کاهش نابرابری هاست. دستیابی به عدالت آموزشی و برابری فرصت های آموزشی می تواند هم به عنوان هدف و هم وسیله جهت تحقق اهداف بلند مدت توازن و برابری اجتماعی و اقتصادی مورد عنایت قرار گیرد. به طور کلی بی عدالتی اجتماعی به نابرابری های آموزشی می انجامد و نابرابری آموزشی می تواند به گسترش بی عدالتی دامن زند (پوشنه و همکاران،۱۳۹۷). جدای از نظریه پردازی های کلی درباره عدالت آموزشی، سه عامل اصلی که موجب می شود عدالت آموزشی به عنوان یک مسئله مستقل در نظر گرفته نشود، عبارتند از:جایگاه اصلی آموزش و پـــرورش در جوامـــع و فرصت های متعددی که عدالت آموزشـــی خلق می‌کند، کمبود فرصت های آموزشی باکیفیت؛ و نقش حیاتی دولت در ایجاد فرصت های آموزشی است (شیلد، لیم، انی نیومند و دبرا [4]،۲۰۱۷). علاوه براین، باید یادآور شد عدالت آموزشی به معنای ایجاد امکانات و اقدامات آموزشـــی و پرورشی مشابه برای همه دانش آموزان نیســـت، بلکه لازم است به

---

[1]: Dum
[2]:Kumar
[3] :Brighouse & Swift
[4] :Shields, Liam, Anne Newmanand Satz, Debra

تفاوت های فردی دانش آمـــوزان توجه کرد و متناسب با این تفاوت ها تلاش کرد که محیط آموزشـــی و یادگیری آنان را غنی کرد. در واقع توجه بـــه این تفاوت ها زمینه هـــای نوآوری و خلاقیت دانش آموزان را فراهم می آورد و ثمره شکوفایی خلاقیت آنان، همه دانش آموزان را منتفع خواهد کرد(جهانگردی،۱۳۹۷) . همچنین در گفتمان های جدید عدالت به عنوان برابری و بی عدالتی به عنوان نابرابری در آموزش به چالش کشیده شده است، مبنای این مباحث بر اساس مفروضات سنجش افراد و عمل آنان بر پایه ویژگی های منحصر به فردشان استوار است یعنی آموزش هر فرد مختص به خود شخص است؛ بنابراین ضروری است که مفهوم تناسب عدالت بر اساس منحصر به فرد بودن ایجاد شود (ماتسو ، مرجان اوویک و شان[1]،۲۰۱۷). این اندیشه تا آنجا پیش رفته است که گاه روایت هایی از همکاری معلمان و والدین در مقابله با اندیشه برابری شکل گرفته است (ایشیمارو و تاکاهاشی[2]،۲۰۱۷).که با مخالفت و مقابله دیدگاه نئولیبرالیسم روبه رو شده (سالتر[3]،۲۰۱۷) و از این طریق زمینه ساز شکل گیری اتحادیه های بین المللی برای برابری نژادی و آموزشی در محیط های آموزشی و اجتماعی گردیده است (تیلور[4]،۲۰۱۷).

نظام آموزشی اثر بخش، نیازمند عدالت آموزشی و اجتماعی است (آدامز[5]،۲۰۱۶). باید گفت در یک نظام آموزشـــی که به لحاظ عدالت آموزشی متوازن است فارغ التحصیلان کســـانی هســـتند که در آن نظام آموزشـــی، همگی آنقدر توانایی و قابلیـــت یافته اند که مؤثر و سازنده در موقعیت ها و چالش‌های مختلف زندگی مشـــارکت کرده، بتوانند مشکلات خود و اطرافیان شـــان را حل کنند(بوردیو[6]، ۱۹۸۶). همچنین در محیط های آموزشی زمانی عدالت محقق می شود که فراگیران از طریق درون دادها در مدارس، بتوانند به اهداف علمی، اعتقادی، اجتماعی و آموزشی دست یابند (یمنی، اقبالی،۱۳۹۶). امروز اجماع جهانی بر این اســـت که نظام های آموزشی دارای عملکرد بالا، کیفیت و عدالت را با هم تلفیق می‌کنند. به عبارت دیگر در چنین نظامی فرصت های آموزشـــی باکیفیت برای همه دانش آموزان فراهم می گردد تـــا همگی تحصیلات خود را با موفقیت به پایان برســـانند. بنابراین در یک نظام آموزشی که عدالت آموزشی در آن رعایت می شود آموزش و پرورش همه دانش آموزان به یک اندازه حائز اهمیت خواهد بود و باید تلاش شـــود که هیچ دانش آموزی با شکست مواجه نشود. یکی از مقولات بسیار مهم در عدالت آموزشی، توسعه زیرساخت های آموزشی مناسب و متـــوازن برای همه کشـــور اســـت. این زیرساخت ها از ساختمان مدرسه و تجهیزات ســـخت افزاری آن تـــا تأمین نیروی انســـانی متخصص، متعهد و متبحر را که مهمترین آنان معلمان صاحب صلاحیت است، دربرمی گیرد. به روز کردن تسهیلات، منابـــع و روش های آموزشی و پرورشـــی، مطابق با پیشرفت ها و فناوری های روز جوامع انسانی نیز از دیگر مواردی اســـت که باید برای ارتقای زیرســـاخت های آموزشی مورد توجه قرار بگیرد (بوردیو ،۱۹۸۶). ایجاد مـــدارس تخصصی و متنوعی که رشـــته های تحصیلی مختلفـــی را آمـــوزش می‌دهند از شـــاخص های مهم عدالت آموزشی محسوب می‌شود. زیرا محدودکردن رشته های تحصیلی به یک یا چند رشته باعث می‌شود استعدادهای بسیاری از دانش آموزان مورد غفلت قرار گرفته و درصورتی که خانواده ها نیز به هر دلیل به آن توجه نکنند این اســـتعدادها از بین برود(سیاری، لطفی پور و کاظم پور،۱۳۹۱).

[1]:Matusov, Marjanovic-Shane
[2]: Ishimaru, Takahashi
[3]: Salter
[4]: Taylore
[5]: Adams
[6] :Burdiuo

اکثر دانش آموزانـــی که گرفتار آسیب های اجتماعی می‌شـــوند، همان هایی هستند که پاســـخ لازم را برای رشد و پرورش استعدادهای خود نیافته اند. متأسفانه در این رابطـــه برخی از جوانان به یـــک نتیجه گیری نادرست می رســـند و این تفکر را دارند که تنها با ادامه تحصیل درچند رشته تحصیلی خاص می توانند آینده خود را تضمین کنند و از جایگاه اجتماعی خوبی برخوردار باشند و تحصیل در رشته های دیگر تلف‌کردن وقت و هدر دادن عمر اســـت، این موضوع باعث دل زدگی آنان شده و موجبات ترک تحصیل دائمی شان را فراهم می آورد. در این شرایط و ظایف حکومت ها پر رنگ می شود و باید هماهنگی لازم را با آموزش و پرورش داشته باشند تا در سطح کلان جامعه، ارتباط منطقی و درســـتی بین بخش های آموزشی و شغلی به وجود آمده و بـــا تدوین و اجرای قوانین لازم، زمینه تقسیم عادلانه دارایی های کشور در بین اقشار و مشاغل مختلف را فراهم آورند. همچنین تغذیه، تندرســـتی و بهداشـــت نیـــز ارتباط مستقیمی با عدالت آموزشی دارد. برای مثال می توان گفت از عدالت آموزشـــی به دور است دانش آموزی که ســـطح انرژی بدن او به دلیل تغذیه ناکافی به حدی نیست که بتواند با تمام قوای ذهنی اش بر مسائل درسی خود متمرکز شود در آزمون های سرنوشت ساز تحصیلی با همتایانی در رقابت باشـــد که با توان جسمانی بالا و تغذیه ســـالم به درس ها و تکالیف شان می پردازنـــد. از ایـــن نظر آموزش و پرورش موظف است برای چنین دانش آموزانی حداقل های تغذیه ای را در مدرســـه فراهم کند. نکته دیگری که در ارتباط با عدالت آموزشـــی حائز اهمیت است مربوط به کشورهایی است که به لحاظ فرهنگی و زبانـــی، متنوع، غنی و متکثرند(مری[1] ،۲۰۲۰) در کشوری مانند ایران که قومیت‌ها و زبان هـــای چندگانـــه ای در آن وجود دارد و این موضوع به نوبه خود میتواند کیفیت آموزش را خدشه دار کند. در این شرایط وظیفه نظام آموزشی است که برای مرتفع کردن مسئله دانش آموزان دوزبانه چاره اندیشی کند و گامی به سمت برپایی عدالت آموزشی بردارد. علاوه بر این مسئله ، مقوله دیگری که در برقراری عدالت آموزشی موثر است و باید تلاش کرد تا از بروز آنها جلوگیری شود، سخت گیری و خشونت بیش از حد اولیا و مربیان است که به شـــدت بر شـــکوفایی و بالفعل کردن اســـتعدادهای نهفته دانش آموزان تاثیر منفی دارد و حتی موجبات فرار آنان از تحصیل و فضای تعلیم و تربیت می شود و مهمترین علت بیزاری و حتی ترک تحصیل و فرار از مدرسه بسیاری از افراد در سالهای گذشته، سخت گیری بیش از حد هرچند از سر دلسوزی و مسئولیت پذیری اولیاء و مربیان بوده است(سیاری و همکاران،۱۳۹۱). نقش مدیریتی معلم برای کاهش مشکلات در حوزه ضعف عدالت آموزش الکترونیکی بسیار کارساز و مفید است و عوامل انسانی را می توان یکی از مهمترین عوامل روان تر کردن سیستم های مدیریتی اطلاعات و تاثیر گذار بر روند پیشبرد سیستم های مدیریتی اطلاعات برشمرد (پترسون و پترسون[2]،۱۹۸۸ به نقل از دامپ[3]،۲۰۲۰).

لوین(۲۰۱۷) بیان می‌کند سرمایه گذاری در عدالت آموزشی باعث نتایج اقتصادی چشمگیری در آینده می شود که سیاست گذاران باید به آن توجه لازم را داشته باشند. آموزش مجازی[4]: قانون بین المللی حقوق بشر، حقوق بشر را برای دسترسی به آموزش ابتدایی رایگان و اجباری با کیفیت خوب که سازگار با متن جامعه است، به رسمیت می شناسد (ر.ک. اعلامیه جهانی حقوق بشر، ماده ۲۶ ؛ میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، مواد ۱۳ و ۱۴).
این حق بشر برای آموزش به گونه ای غیر تبعیض آمیز ارائه می شود که مستلزم شناخت تساوی رسمی فرصت ها و رفتار برابر با همه دانش آموزان (کنوانسیون یونسکو علیه تبعیض در آموزش و پرورش) است علاوه بر این، قانون بین الملل حقوق بشر آزادی والدین در آموزش فرزندان خود را به رسمیت می شناسد (میثاق بین المللی حقوق اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی، مواد ۱۳) ، تربیت پسر و دختر را تشویق می کند (کنوانسیون رفع انواع تبعیض علیه زنان) و اهمیت

---

[1]: Merry
[2]: Piterson
[3] :dump
[4] : Virtual Education

حمایت از هویت فرهنگی گروه های (بومی) را تأیید می کند (کالپ[1]،۲۰۲۰). با توجه به شعار یا هدف اصلی آموزش مجازی " آموزش در هر مکان و در هر زمان " می توان به مزایا و ویژگی هایی همچون صرفه جویی در زمان، کاهش هزینه ها و زمینه ساز فرصت آموزشی برای تمام گروه ها و سنین مختلف (یانگ[2] ،۲۰۲۰) تبدیل آموزش سنتی به یادگیری سیار و منعطف (لشگری،۱۴۰۱). افزایش کارایی و بهره وری، امکان دستیابی تمام اقشار جامعه به آموزش به روز شدن دانش معلمان(اسکندریان،۱۳۹۹). دارا بودن تفکر انتقادی، بهبود فرایند یاددهی و یادگیری(شورچه و همکاران،۱۳۹۸). توسعه زیرساخت‌های فنی و آموزشی، شکوفا شدن برخی قابلیت های آموزشی در کشور، آموزش فراگیر و مادام العمر و سعی در ایجاد عدالت آموزشی(غفوری فرد،۱۳۹۹). متغییر آموزش معلم محور به شاگرد محور،فراهم شدن امکانات و شرایط کار گروهی، انعطاف پذیری مکانی و زمانی (معصومی، وکیلی مفرد، انصاری و بهرامیان، ۱۳۹۸). دسترسی رایگان به یادگیری، روش یادگیری کارآمد برای ترویج یادگیری مادام العمر، پیوند بین یادگیری رسمی و غیر رسمی(رگمی و جونز[3]،۲۰۲۰). تداوم تحصیل و ایجاد فرصت خلاقیت ، ایجاد تجربه جدید و ارتقا سواد رسانه ای در تمام سنین(سانابریا و همکاران[4]،۲۰۱۸؛ لشگری،۱۴۰۱) و ایجاد فرصت های برابر آموزشی و عدالت آموزشی(نامجو، ۱۳۹۸) اشاره کرد. آموزش مجازی دارای ویژگی های منحصر به فردی مخصوصا در شرایط کنونی است که به عنوان حلقه مفقوده عدالت آموزشی محسوب می شود:

-ناگهانی بودن: آموزش مجازی به دلیل غیر قابل پیش بینی بودن شرایط در مدارس بکار گرفته شده است و یک برنامه با مقررات و آمادگی قبلی نبوده است(رنگی وی[5]،۲۰۲۰). بدون مهارت و دانش لازم به جامعه تحمیل شده است و راهی برای نجات کلاس درس موسسات آموزشی برای باز گشت به جای قبلی شان در یک دوره کوتاه مدت است (تیلور ،۲۰۲۰).

-بین المللی شدن آموزش : آموزش مجازی به عنوان یک مداخله غیر دارویی در سراسر جهان اعمال شده است ، شکل گیری یک واقعیت جهانی و تبدیل دستورالعمل هابه یک نمایش جهانی است. در حالی که در گذشته، یک نگرانی سازمانی بود، حالا یک نگرانی بین المللی سازی متمرکز شده است. در حقیقت، بین المللی شدن آن تقریبا بدون هیچ زحمتی فراتر از کنترل اجتماعی در حال انتقال است، گویی که زندگی به خودی خود بالاتر از راه اراده انسان است(پاتر و همکاران[6]،۲۰۲۰).

-محبوبیت : این مسئله در بین جوامع و با تسلط بر حوزه ی عمومی به یک منفعت مشترک تبدیل شده است .گفتگو درباره آن به سرعت افزایش یافته است. روندهای گوگل نشان می دهد که تعداد جستجوی عبارت آموزش از راه دور پس از بحران ویروس کرونا ده ها برابر شده است . این عبارت(و اصطلاحات و مفاهیم همراه آن) در جامعه ،خانه ها ،حاکمیت رسمی ،غیر رسمی ، بر خط و پلتفرم آنلاین و آفلاین ، در حال عادی شدن هستند .به قول اعراب ، شرارت ممکن است با خیر همراه باشد ، بدین معنی که آموزش از راه دور به طور گسترده شاید یک خوبی است با که شرارت و بدی آمده

[1]:Culp
[2] :Yang
[3]:Regmi,Jones
[4] :Sanabria
[5]:Rangiwai
[6]:Pather

است و به طور مثال کرونا ویروس که دنیا را مجبور به استفاده از آموزش از راه دور و مجازی کرده است (عیسی آل لیلی[1]،۲۰۲۰).

-گسترش: برای رسیدن به مدرسه از منطقه طبیعی خود فراتر رفته اند (مثل دانشگاه). آموزش از راه دور برای آموزش عالی جدید نیست، اما چیزی که قابل توجه است ورود آن به مدارس است. مخصوصا در دوره ابتدایی، در این زمان، آموزش از راه دور یک وسیله آموزشی برای همه گروه های سنی مختلف، از مهد کودک و تا مقطع دکتری شده است (بیک[2]،۲۰۲۰).

-تحمیلی و اجباری شدن آن : در بیشتر کشورها ، آموزش از راه دور به عنوان یک اقدام ملی و از بالا به پایین اعمال شده است (تحمیل شده است). (تیلور و همکاران،۲۰۲۰). تحمیل با رای دادن و هیچ نوع تصمیم گیری دموکراتیک صورت نگرفته است حتی در مناطقی که دموکراسی یک هنجار عمیق است. در حالی که آموزش ازراه دور قبلا یک مسئله لوکس بود، در حال حاضر به عنوان یک ضرورت در مقابل ویروس کرونا نشان داده شده است. استفاده از آموزش مجازی از خوب بودن به ماموریت حیاتی تبدیل شده است(کورناک[3]،۲۰۲۰) وبه عنوان یک ابزار اولیه برای تکمیل سفر آموزشی فردی اعمال شده است.

-ضرورت پزشکی: در حالی که آموزش مجازی اغلب برای دلایلی مثل انزوای اجتماعی، معلولیت و جنگ ها توصیه می شود، در حال حاضر به عنوان ابزار برای مقابله با فاجعه پزشکی استفاده شده. آن بوسیله رسانه ها به عنوان تقریبا تنها وسیله برای کمک به تحصیل در حالی که از دست ویروس کرونا فرار می کنید به تصویر کشیده شده است. بیشتر تفاوت ها در جدول ۱ نشان داده شده است، ارائه یک دوره مخرب که در آن آموزش سنتی به آموزش از راه دور تبدیل شده است(مایو[4]،۲۰۲۰). در طول همه گیری، چیزی که همه ما به طور مسلم می دانستیم این است که گزینه دیگری نداریم(بایک [5]،۲۰۲۰). آموزش و پرورش با بزرگترین اختلال روبه رو شده است(لیم [6]،۲۰۲۰) . به معنای عزیمت رادیکال است(ترین و همکاران،۷۲۰۲۰). از روش های تاریخی تحویل اطلاعات. کرونا ویروس یک نقاب بر چهره ای کاملا اصیل از آموزش زده است(لل و سینگ[8]،۲۰۲۰) یک نقطه عطف برای آموزش مجازی شده است(کور[9]،۲۰۲۰). بهره گیری و استفاده از آموزش مجازی و الکترونیکی و فناوری های جدید آموزشی در مراکز آموزشی می تواند درصورت استفاده مستمر و صحیح نوید بخش حرکت رو به جلو و پیشرفت آموزش و نظام تعلیم و تربیت باشد .اما نمی تواند تنها ابزار مقابله با تهدیدها و تغییرات روز افزون جامعه بشری باشد. لذا، هرگاه استفاده از فضای مجازی به منظور تبادل اطلاعات و آموزش رسمی از راه دور بازماندگان از تحصیل و عامل موثری در جهت رفع تبعیض و استفاده از اطلاعات و همسان سازی فرهنگی و آموزشی باشد تظام تعلیم و تربیت تقویت می شود(رستمی ،۱۳۹۷).

---

[1]:Al Lily AE, Ismail AF, Abunasser FM
[2]:Bick
[3]:Cornock
[4]: Mayoo
[5] :bike
[6] :lim
[7] :tran
[8] Lall,singh
[9] :kaur

آموزش مجازی کاربردهایی در مفهوم عدالت آموزشی دارد که شامل ۱-ارائه الگوی آموزش مجازی ۲-کاهش نابرابری های آموزشی۳-بهره مند شدن کل جامعه از مزایای آموزش مجازی۴-سعی در کاهش معایب آموزش مجازی می باشد(جعفری و همکاران،۱۳۹۹).

پیشینه پژوهش

ربی خلجان و محمود زاده گولی (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان "چالش کمبود عدالت آموزش الکترونیکی در ایران و نقش مدیریتی معلم برای کاهش آن"به چالش های توزیع عادلانه فناوری در کشور اشاره کرده و بیان کردند که معلمان، مدیران خرد نظام آموزشی کشورند و آنها می‌توانند از سیستم های مدیریت یادگیری دانش آموزان استفاده کنند و با اتخاذ روش های مدیریتی، مثل ادغام روش سنتی و مدرن، اتخاذ روش تدریس نوین تر؛ روش مشارکتی نوین؛ پرسش و راهبردهای انگیزشی؛ ایجاد عوامل انگیزش و استراتژی های رضایت؛ کمک از شیوه های تدریس جذاب و در حد توان، این خلا و ضعف را از آموزش الکترونیکی بکاهند.

بابائی فر و طاهری(۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان" عدالت آموزشی و تحقق آن در آموزش مجازی" بیان داشتند که آموزش و پرورش ایران به دلیل عدم دسترسی درصد قابل توجهی از دانش آموزان به بسترهای لازم برای آموزش مجازی موفق عمل نکرده است. طالبی اباتری و علم الهدی(۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان "عدالت آموزشی و آموزش مجازی" و هدف بررسی چگونگی اثرگذاری آموزش مجازی را در توزیع عادلانه فرصت های آموزشی بیان داشتند که ؛ اگر چه آموزش مجازی توانسته تا حدودی بر توزیع عادلانه فرصت های آموزشی اثر گذار باشد اما باید به این مهم توجه داشت که مواردی همچون؛ نبود نظارت بر محتوا هایی تولید شده و غیر کاربردی ، هزینه های بالای آموزش و عدم انعطاف پذیری در زمان ارائه کلاس ها می تواند موجب کاهش توزیع عادلانه فرصت های آموزشی شود.

جعفری، همایونی و علم الهدی(۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان "تجربه زیسته دانشجویان از عدالت در دوره های آموزش مجازی"در نتایج خود بیان کردند که دانشجویان بر دو مقوله ارتباط و امکانات ارائه شده در فرایند آموزش متمرکز بوده و غالب مصادیق عدالت به خصوصیات ذاتی اموزش مجازی واغلب مصادیق بی عدالتی به نحوه مدیریت و اجرای آموزش مجازی و عدم امکانات کافی و لازم برای این نوع آموزش است.

شیخ و همکاران(۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان" الگوی آموزش مجازی با تاکید بر عدالت آموزشی در دوران پاندمی کرونا" به مقوله های زیر دست یافتند؛ آموزش مجازی عدالت محور،توسعه آموزش مجازی در مناطق روستایی، ارتقا مهارت های دیجیتالی و فناورانه دانش آموزان و معلمان، عدالت محوری در رسانه های اجتماعی، فرهنگ سازی آموزش مجازی، سیستم فراگیر نظارتی و ارزیابی عملکرد آموزش مجازی، درک شکاف های مرتبط با امکانات زیرساختی آموزش مجازی و برنامه ریزی استراتژیک آموزش دیجیتال.

ولی پور(۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان "عدالت آموزشی ،شکاف اجتماعی بررسی نظام های آموزشی و دسترسی به وسایل ارتباط جمعی دانش آموزان"با توجه به نتایج پژوهش بیان داشتند که ارتقای کیفیت از چالش های مهم سازمان های آموزشی است. در شرایط کنونی که اکثر سازمان ها من جمله آموزش و پرورش، با افزایش رقابت به دلیل نوآوری های فناورانه و بحث تقاضای مشتریان باید توجه خاص به کیفیت عملکرد داشته باشند. متاسفانه علیرغم هزینه هایی که در

سازمان های آموزشی صورت می گیرد اما در بعد اثربخشی ضعیف عمل کرده و مسلما نیاز به مدیریت برنامه ریزی و سازماندهی و نظارت برسیستم همگانی نظام آموزشی در این شرایط لازم و ضروری است.

شوتن[1](۲۰۲۳) پژوهشی با عنوان فرصت های آموزشی برابر: چه معنایی باید داشته باشد؟ انجام داده اند که در آن بیان می کنند کسانی که از فرصت‌های برابر در آموزش صحبت می‌کنند تعابیر متفاوتی از آن را در نظر دارند و این تعابیر سخت‌گیرانه‌تر اغلب به دلیل مطالبه گری بیش از حد مورد انتقاد قرار گرفته‌اند. در حالی که دفاع های مختلفی در برابر این چالش های مطالبه برابری فرصت های آموزشی ارائه شده است، استاندارد های قابل دفاع برای این تقاضای فرصت های آموزشی برابر با شفاف سازی معیارها وپاسخ به سئوال "فرصت برابر یعنی چه؟" وجود ندارد دلایلی که ما برای اهمیت دادن به فرصت‌های آموزشی برابر داریم به میزان قابل توجهی این مجموعه را محدود می‌کند. هنگامی که معیارهای خود را از فرصت های آموزشی برابر با دلایل خود برای اهمیت دادن به آن مقایسه می کنیم می بینیم که طرفداران مطالبه گری برابری فرصت ها پاسخ های قانع کننده ای برای مطالبه گری خود دارند که ما آن را پاسخ نداده ایم. زیرا محور اصلی این مطالبه گری بحث تغییر از تفکر در مورد فرصت های آموزشی برابر به عنوان فرصت برابر برای آموزش به تفکر در مورد فرصت های آموزشی برابر به عنوان فرصت های برابر از طریق آموزش برای دستیابی به فرصت های عادلانه اجتماعی از طریق آموزش است.

اوناسوگا و آکینلابی[2](۲۰۲۲) پژوهشی با عنوان چشم انداز و چالش های اتخاذ آموزش و یادگیری مجازی برای دوره های آموزش کسب و کار در دوران پس از کووید-۱۹ انجام داده اند که این مطالعه طرح تحقیق توصیفی پیمایشی را اتخاذ کرد یافته‌ها نشان داد که آموزش و یادگیری مجازی دسترسی نامحدود به دانش و همچنین محیط امن و مطمئن را در میان دیگران ارائه می‌دهد. به همین ترتیب مشخص شد که مقاومت انسان در برابر تغییر، منبع تغذیه نامنظم و شبکه اطلاعات ضعیف از چالش‌های اتخاذ آموزش و یادگیری مجازی برای دوره‌های آموزش کسب‌وکار است. در نهایت پیشنهاد شد که مؤسسات باید چارچوبی عملگرا و قابل اجرا برای آموزش و یادگیری مجازی برای دوره های آموزش کسب و کار طراحی و ایجاد کنند.

نناجی و نابوفو (۲۰۲۲) پژوهشی با عنوان چالش‌های آموزش و یادگیری مجازی در دوران همه‌گیری پس از کووید-۱۹ انجام داده اند که این مقاله چالش های آموزش و یادگیری مجازی را در پس از کووید-۱۹ بررسی می کند در یافته های پژوهش ۱۱ چالش و ۸ راه حل آموزش مجازی و یادگیری در دوران پس از کووید-۱۹ ارائه شده است که عبارتند ازچالش های اصلی ۱- سرویس اینترنت ضعیف ۲- منبع تغذیه برق سریع ۳-عدم پیشرفت حرفه ای ۴- سواد کامپیوتری ۵- حملات سایبری ۶- قابلیت اتصال ۷- سازماندهی کار ۸-عدم تعامل ۹-هزینه اجرای ژنراتور آماده به کار ۱۰ بودجه ناکافی ۱۱- استفاده از فناوری های جدید و راهحل های پیشنهادی عبارتند از ۱-کلاس سواد کامپیوتر برای معلمان و دانش آموزان ۲- تامین بودجه برای خرید ICT ماشین آلات و تجهیزات و برای نگهداری ۳- ارائه برق پایدار و قابل اعتماد ۴- به دنبال مشاوره از اینترنت ارائه دهندگان و ارتقا به طرح اینترنت فعلی ۵- مدرسان باید به روز شوند دانش ICT آنها ۶- کاربران باید مراقب داده های افشا شده در اینترنت باشند و از وب سایت ها و طرح های مشکوک خودداری کنند ۷- تماس مداوم و پیگیری پیشرفت و بازخورد دانش آموزان ۸- محافظ موبایل یک شریک گوگل منایب برای ارائه ابزار با فناوری بالا برای معلمان برای کمک به اتصال آنها.

---

[1] :schouten

[2] : Onasoga, Akinlabi

اسلات و گروتل(۲۰۲۰) پژوهشی با عنوان بین المللی شدن در آموزش عالی پس از کرونا چه چیزی را تغییر خواهد داد؟ انجام داده اند که نتایج نشان داد آموزش عالی عموما ماهیت بین المللی دارد، اما دیدگاه، در مورد عملکرد و اهداف بین المللی سازی در طول زمان متفاوت بوده است. جهانی شدن، دیجیتالی شدن، بحران آب و هوا و همه‌گیری مداوم کرونا (کووید-۱۹) با پیامدهای غیرقابل پیش‌بینی، از بسیاری جهات بر نحوه عملکرد آموزش، مدیریت، کارکنان و فراگیران در عرصه آموزش بین‌المللی تأثیر به سزایی در آینده آن خواهد گذاشت. مراکز آموزشی، نقشی کلیدی در آموزش مردم برای حرکت تحول آمیز به سوی آینده ای پایدار و ایجاد دانش جدید برای مقابله با مشکلات غیر مترقبه بازی خواهد کرد.

لوین (۲۰۱۸[1])، در پژوهشی به بررسی سرمایه گذاری اقتصادی برای عدالت آموزشی پرداخت. این پژوهش از نوع کیفی بوده و نتایج آن نشان داده است که سرمایه گذاری اقتصادی بر آموزش و فعالیت های آموزشی بر عدالت آموزشی تاثیرگذار است.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش، کیفی به شیوه داده بنیاد می‌باشد زیرا پژوهش حاضر به منظور بررسی وکشف مولفه های آموزش مجازی که به تحقق عدالت آموزشی می انجامد صورت گرفته و از روش مصاحبه برای جمع آوری داده ها استفاده شده است. جامعه آماری شامل صاحب نظران، متخصصین و مسئولین آموزشی می‌باشد و نمونه آماری شامل ۱۵ نفر از صاحب نظران و مسئولین با سابقه آموزش و پرورش می باشند، که به روش گلوله برفی انتخاب شده اند.

جدول ۱- مشخصات نمونه آماری (متخصصین، صاحب نظران و مسئولین آموزشی)

ردیف	سابقه کار	سمت	تحصیلات	شهر محل خدمت
۱	۲۸ سال	مدیر	کارشناسی ارشد ریاضی	مقطع متوسطه اول شهرستان الیگودرز
۲	۳۱ سال	مدیر	کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی	رئیس اداره سنجش کل استان البرز
۳	۳۲ سال	مدیر	کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی	رئیس اداره آموزش متوسطه دوم استان البرز
۴	۱۵ سال	دبیر	کارشناس ریاضی	البرز-کرج
۵	۲۰ سال	معاون	دکتری مدیریت	معاون آموزش متوسطه شهرستان الیگودرز
۶	۱۸ سال	دبیر	دکتری شیمی	کرج
۷	۱۰سال	استاد دانشگاه	دکتری مدیریت آموزشی	دانشگاه آزاد اسلامی واحد ملارد
۸	۱۵ سال	کارشناس	دکتری فیزیک	مسئول تکنولوژی و گروههای آموزش اداره ناحیه ۲ کرج
۹	۲۴ سال	معاون	کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی	معاون آموزشی متوسطه اول شهرستان دماوند
۱۰	۲۸ سال	معاون	کارشناسی ریاضی	معاون آموزشی متوسطه دوم ناحیه ۲ کرج

[1]:Levin

۱۱	۱۸ سال	دبیر	فوق لیسانس شیمی	دبیر شیمی و سرگروه شیمی استان البرز
۱۲	۱۵ سال	معاون آموزشی	دکتری ریاضی	دبیرستان کرج
۱۳	۲۳ سال	استاد دانشگاه	دکتری مدیریت آموزشی	دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج
۱۴	۳۵سال	کارمند /استاد دانشگاه	دکتری زیست	کارمند اداره کل و استاد دانشگاه
۱۵	۲۴سال	استاد دانشگاه	دکتری مدیریت آموزشی	دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب

در این پژوهش داده‌های فاز کیفی توسط مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته به‌دست‌آمده است. به‌طورکلی در این پژوهش با استفاده از نظریهٔ داده بنیاد مراحل به شرح ذیل انجام پذیرفت:

طراحی سؤالات مصاحبه

در روش نظریه داده بنیاد مهم‌ترین بخش طراحی سؤالات مصاحبه بود. بدین منظور پژوهشگر با بررسی ادبیات پژوهش و مشاوره با اساتید راهنما، مشاور و برخی از متخصصین سؤالات مصاحبه را طراحی نموده و پس از دعوت از مسولان و صاحب نظران آموزش و پرورش برای مشارکت در این پژوهش و انجام هماهنگی های لازم زمان انجام مصاحبه های فردی با نظر مشارکت کنندگان تعیین شده و سپس با توجه به شرایط قرنطینه مصاحبه ها به صورت تلفنی انجام گرفت و ضبط شد ، سپس مصاحبه های ضبط شده خط به خط دست نویس شد. لازم به ذکر است سؤالات طراحی‌شده مصاحبه به‌صورت نیمه ساختاریافته بود و در صورت لزوم در حین مصاحبه سؤالات دیگری را برای تشریح ابعاد سؤالات مزبور مطرح می شد.

نمونه سوالات مصاحبه :

۱- چه مولفه ها و شاخص هایی را در آموزش مجازی مبتنی بر عدالت آموزشی ضروری می دانید؟

۲- آموزش مجازی مبتنی بر عدالت آموزشی به چه زیر ساخت هایی در کشور نیاز دارد و می توان از آن به عنوان ابزاری برای نیل به عدالت آموزشی باشد استفاده نمود؟

۳- تاثیرات آموزش مجازی مبتنی بر عدالت آموزشی در آموزش و پرورش کشور چیست؟

۴-شاخص های عدالت آموزشی چیست؟ و چه نقشی در تدوین الگوی آموزشی مجازی مبتنی بر عدالت آموزشی دارد؟

۵- در کشور ما آموزش مجازی مبتنی بر عدالت آموزشی توانسته است تمام اهداف آموزش را تحت پوشش قرار دهد و برای اینکه جایگزین مناسبی برای آموزش حضوری در شرایط خاص (بیماری، بلایای طبیعی، نقاط دور دست و...) باشد چه شرایطی نیاز است؟

یافته های پژوهش

یافته های حاصل از تجزیه وتحلیل کیفی داده ها بصورت زیر می باشد:

مرحله اول کد گذاری باز:

جدول۲- خروجی مرحله کد گذاری باز شامل فراوانی مستقیم و غیر مستقیم با اشاره به مفاهیم

ردی ف	گذاره خروجی از کد گذاری	فراوانی مستقیم	فراوانی غیر مستقیم(اشار ه غیر مستقیم به مفهوم
۱	سخت افزار (گوشی، تبلت،کامپیوتر، تلویزیون لب تاب (معلم و دانش آموز)	۱۵	۷
۲	زیر ساخت نامناسب (برق، پهنای باند، عدم وجود شبکه مخابرات و عدم وجود سیگنال ماهواره یا تلویزیون، فیبر نوری)	۱۵	۸
۳	دسترسی به محتوای آموزشی	۱۰	۴
۴	ناگهانی بودن مواجهه با آموزش مجازی	۹	
۵	مسائل مالی، بودجه معیشتی ، فقر	۱۵	۱۸
۶	توزیع نیروی انسانی و به روز نبودن آنها و عدم آموزش صحیح	۶	۵
۷	برنامه ریزی صحیح واهداف روش در رابطه با آموزش مجازی	۱۲	۱۰
۸	تمایل به تغییر در نظام آموزشی	۱۲	۱۰
۹	عدم کنترل یا کنترل ضعیف دانش آموز در فضای آموزش مجازی	۱۰	۱۱
۱۰	ترک تحصیل در دانش آموزان به تفکیک جنسیت(پسرها: ورود به بازار کار) و (دخترها: کاهش هزینه ها)	۱۱	۵
۱۱	ارائه بسته و محتوای آموزشی درفضای مجازی	۱۲	
۱۲	برخورد خانواده ها با کار با اینترنت و گوشی	۱۲	۱۱
۱۳	آموزش استفاده از فضای آموزش مجازی	۷	۱۰
۱۴	اشتراک اطلاعات بصورت وسیع	۷	۵
۱۵	بومی سازی آموزش در آموزش مجازی	۵	۲
۱۶	کارکرد آموزش مجازی در دروس عملی و پایه (هنرستان ها)	۱۵	۴

۱۷	برنامه ریزی و کار سازماندهی شده	۵	
۱۸	فشار کاری و روانی برمعلمان و دانش آموزان و خانواده ها	۱۵	۴
۱۹	به ریختن ساعت کار و زندگی شخصی در معلمان	۶	۲
۲۰	کنترل و توجه کافی از طرف خانواده ها	۶	۵
۲۱	توقعات دور از انتظار از معلم و کادر مستقیم (در دسترس بودن هر زمان و مکان)	۷	
۲۲	سواد رسانه در معلمان و دانش آموزان و خانواده ها	۱۲	۷
۲۳	آسیب های اجتماعی به دلیل دسترسی به اینترنت در نوجوانان و جوانان بدون آموزش	۱۳	۱۵
۲۴	شبکه شاد	۱۴	
۲۵	دسترسی به پلتفرم های آموزشی (اسکای روم، ادوبی کانکت و...)	۱۰	
۲۶	مقاومت در برابر آموزش مجازی	۸	۵
۲۷	تاب آوری	۶	
۲۸	مشکلات روانی(استرس، اضطراب ، افسردگی، بی انگیزگی، پرخاشگری، حساس شدن) در معلمین دانش آموزان و خانواده	۱۳	۴
۲۹	مشکلات جسمی(چاقی،کم تحرکی، مشکلات چشم و گردن)	۵	۲
	ایجاد فضای آموزش مشارکتی	۵	۳
۳۰	استفاده از بستر های ایجاد شده برای مواقع بحرانی(سیل، زلزله، شرایط آب و هوایی آلودگی سرما-گرما)	۱۵	۱۱
۳۱	گره خوردن مسائل سیاسی-اقتصادی-اجتماعی به آموزش	۵	
۳۲	سیستم آموزشی بالا به پایین منزلت اجتماعی آموزش (نظام آموزشی و معلم)	۴	
۳۳	تقلب در سطح وسیع	۷	
۳۴	سیاست گذاری آموزشی و قوانین آموزشی	۶	۲
۳۵	ارزشیابی در سیستم آموزش مجازی	۶	۲
۳۶	آسیب تحصیلی خاص در مقاطع ابتدایی و دوره اول متوسطه	۷	
۳۷	تبعیض جنسیتی و جغرافیایی	۹	۲
۳۸	آموزش معلمان و دانش آموزان در جهت محتوی سازی در فضای مجازی	۷	۶
۳۹	شرایط جغرافیایی (استفاده از ظرفیت پنهان آموزش مجازی)و پسا کرونا	۷	۳

پس ازکد گذاری مرحله اول در دو بخش فراوانی مستقیم و غیر مستقیم شامل ۱۰۳ مقوله می باشد که در مرحله بعد شاخص ها از آن استخراج شده و ابعاد و مقوله های آموزش مجازی مبتنی بر عدالت آموزشی مشخص شده است.

مرحله دوم کد گذاری محوری:

جدول ۳-جدول مقوله ها و شاخص های آموزش مجازی مبتنی بر عدالت آموزشی

ردیف	گذاره خروجی از کد گذاری	مقوله	شاخص
۱	سخت افزار (تلفن همراه ، تبلت، کامپیوتر، تلویزیون لپ تاب (معلم و دانش آموز)	ساختاری	سخت افزار آموزشی

	دسترسی به محتوای آموزشی	فرایندی	کتاب، سی دی آموزشی، فیلم، معلم وسایل کمک آموزشی
	ناگهانی بودن مواجهه با آموزش مجازی	مدیریتی	فرا ملی مواجهه جهانی با ویروس کرونا مواجهه با آموزش مجازی درسطح ملی مواجهه با آموزش مجازی در خانواده
۲	مسائل مالی، بودجه، معیشتی ، فقر	اقتصادی	حقوق معلمین، بار اضافی آموزش روی دوش خانواده(اینترنت) ، مناطق محروم و دور افتاده ، مشکلات معیشتی والدین ، تعطیلی کسب و کارها ، توزیع ناعادلانه ثروت، حمایت دولت، تهیه وسایل آموزشی تبلت و گوشی و... بیکاری،کاهش درآمد ،دور کاری
۳	توزیع نیروی انسانی و به روز نبودن آنها و عدم آموزش صحیح	زمینه ای	توزیع ناعادلانه منابع انسانی در سطح کشور عدم دسترسی دانش آموزان به معلم توانمند
۴	برنامه ریزی صحیح واهداف روش در رابطه با آموزش مجازی	مدیریتی	بیگانه بودن آموزش مجازی در نظام آموزشی عدم برنامه ریزی در جهت این نوع آموزش نبود برنامه درسی برای آموزش مجازی نبود محتوی آموزشی مناسب
	تمایل به تغییر در نظام آموزشی	فرایندی	سنتی گرایی مقاومت به تغییر در نحوه آموزش در معلمین خانواده و والدین
۵	عدم کنترل یا کنترل ضعیف دانش آموز در فضای آموزش مجازی	فرهنگی خانوادگی	عدم آشنایی والدین با فضای مجازی مسائل برخوردی با دانش آموزان عدم جدیت خانواده ها در کنترل رهاکردن دانش آموز اعتماد بیش از حد
۶	ترک تحصیل در دانش آموزان به تفکیک جنسیت(پسر ها :ورود به	فرهنگی مدیریتی	مسائل مالی در ترک تحصیل پسران

	بازار کار) و (دختر ها:کاهش هزینه ها)		کاهش هزینه و مراقبت برای دختران عدم اطمینان و اجازه به فرزندان مخصوصادختران برای استفاده از فضای مجازی و گوشی و تبلت و.. باورهای غلط فرهنگی در باب آموزش مجازی و اینترنت و فضای مجازی
۷	ارائه بسته و محتوای آموزشی درفضای مجازی	فرایندی	تهیه و آماده سازی بسته آموزشی درسی
۸	برخورد خانواده ها با کار با اینترنت و گوشی	فرهنگ	نگاه منفی به آموزش مجازی عدم اطمینان به استفاده از بستر آموزش مجازی فقر اطلاعاتی در مواجهه با آموزش مجازی
۹	آموزش استفاده از فضای آموزش مجازی	زمینه ای	عدم وجود پیشینه آموزشی در مواجهه با این آموزشها نبود افراد توانمند در آموزش
۱۰	اشتراک اطلاعات بصورت وسیع	فرایندی	سرعت نشر بالای اطلاعات دسترسی به منابع داده نابرابری در دسترسی به داده ها و محتوی آموزشی نابرابری در دسترسی به منابع انسانی کارآمد
۱۱	بومی سازی آموزش در آموزش مجازی	فرهنگی	عدم تطابق آموزش مجازی با باورهای بومی و قومیتی برخورد غلط و عدم آموزش خانواده ها و اجتماع
۱۲	کارکرد آموزش مجازی در دروس عملی و پایه (هنرستان ها)	فرایندی	اثر بخشی پایین تدریس دروسی مثل ریاضی علوم فیزیک و شیمی و دروس پایه عدم استفاده آموزش مجازی در دروس عملی و هنری
۱۳	برنامه ریزی و کار سازماندهی شده	ساختاری	
۱۴	فشار کاری و روانی برمعلمان و دانش آموزان و خانواده ها	اجتماعی	تحمیل آموزش به خانواده ها سهل انگاری خانواده ها و دانشآموزان عدم پاسخ خانواده ها به نیازهای آموزشی دانشآموزان عدم کارایی آموزش مجزی در آموزش دانش آموزان سواد پایین والدین

۱۵	بهم ریختن ساعت کار و زندگی شخصی در معلمان	اجتماعی	کار تمام وقت برای معلمان بهم ریختگی و آشفتگی ساعت کار و مسائل شخصی آموزش در فضای خانه و بار و فشار روانی بر اعضای خانواده بی نظمی های خانوادگی بر خانواده معلمان نقض حریم خصوصی اشتباهات سهوی و رسوایی های فضای مجازی فشار روانی بر والدین و خانواده ها
۱۶	کنترل و توجه کافی از طرف خانواده ها	مدیریتی	عدم آموزش فرزندان برای خود کنترلی و خود آگاهی و خود کاری دانش آموزان
۱۷	توقعات دور از انتظار از معلم و کادر مستقیم (در دسترس بودن هر زمان و مکان)	فرایندی فرهنگی	نقض حریم شخصی معلم و خانواده نظم و ترتیب کارها توقعات ناعادلانه از معلم
۱۸	سواد رسانه در معلمان و دانش آموزان و خانواده ها	اجتماعی	آموزش استفاده از فضای رسانه و آموزش مجازی برای همگان
۱۹	آسیب های اجتماعی به دلیل دسترسی به اینترنت در نوجوانان و جوانان بدون آموزش	فرهنگی اجتماعی	عضویت در گروه های نامتعارف آشنایی با افراد نامتعارف برخورد با محتوی نامناسب ناآگاهی نوجوان و جوان در برخورد با مسائل
۲۰	شبکه شاد	ساختاری	عدم کارایی مناسب ،محدودیت
۲۱	دسترسی به پلتفرم های آموزشی (اسکای روم،ادوبی کانکت و...)بدجه گذاری	سیاسی فرایندی اقتصادی	گران بودن تحریم ها عدم آشنایی با محیط ها

			نبودن یک پلتفرم ملی
۲۲	مقاومت در برابر آموزش مجازی	فرهنگ اجتماع	مقاومت در برابر تغییر مقاومت در برابر آموزش مقاومت در برابر فضای آموزشی با استفاده از اینترنت مقاومت در برابر استفاده از ابزارها (گوشی و....)
۲۳	تاب آوری	اجتماعی فرهنگی	کاهش توان روحی و جسمی خستگی کاهش ارتباطات و در نتیجه صدمات به نوجوانان و جوانان کاهش ارتباطات در بستر اجتماع،دوستان ،مدرسه ،خانواده
۲۴	مشکلات روانی(استرس، اضطراب، افسردگی، بی انگیزگی ، پرخاشگری، حساس شدن) در معلمین دانش-آموزان و خانواده	اجتماعی فردی	کاهش ارتباطات، ترس، اضطراب، آزادی غیر معمول، برخورد با محتوی نامناسب و از هم‌گسیختگی روانی، خستگی فضای یک طرفه آموزش مجازی در خانه ماندن بهم ریختگی ارتباطات خانوادگی،حرمتها، ت قعات بیجا
۲۵	مشکلات‌جسمی(چاقی،کم تحرکی)، مشکلات چشم و گردن	اجتماعی فردی	افزایش فشار مالی بر خانواده مشکلات جسمی به علاوه مشکلات روانی
۲۶	ایجاد فضای آموزش مشارکتی	فرایندی زمینه ای	کار گروهی برای یادگیری از همدیگر تشکیل گروه های مجازی به جهتتبادل اطلاعات محتوی سازی اشتراکی استفاده از محتوی اشتراکی
۲۷	استفاده از بستر های ایجاد شده برای مواقع بحرانی (سیل ،زلزله، شرایط آب و هوایی آلودگی سرما-گرما) شرایط جغرافیایی (استفاده از ظرفیت پنهان آموزش مجازی)	ساختاری مدیریتی فراملی	پیش بینی شرایط مشابه در آینده استفاده از فضای مجازی در ارتباطات بین المللی ارتباط با فضای آموزشی فرا ملی استفاده از بستر مهیا شده برای شرایط خاص و اتفاقات طبیعی استفاده از بستر فراهم شده برای یادگیری و آموزش گروه های مختلف اجتماعی در طول عمر

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

			استفاده از بستر ایجاد شده برای آموزش های اجتماعی و فرهنگی وسیع داخلی و خارجی
۲۸	گره خوردن مسائل‌سیاسی-اقتصادی-اجتماعی به آموزش	مدیریتی	بودجه، امکانات، توزیع برابر و عادلانه در پس سیاست ها رخ می دهد
۲۹	سیستم آموزشی بالا به پایین منزلت اجتماعی آموزش (نظام آموزشی و معلم)	ساختاری سیاسی مدیریتی اجتماعی	آموزش معلم و دانش آموز محور پایبندی بدون تغییر به دستورالعمل ها عدم دخالت معلم و نهاد آموزشی در نحوه مدیریت کاهش منزلت اجتماعی معلم نگاه بد به آموزش
۳۰	تقلب در سطح وسیع	مدیریتی	
۳۱	سیاست گذاری آموزشی و قوانین آموزشی	مدیریتی سیاسی	نبود برنامه تنظیم شده برای آموزش مجازی برخورد ناعادلانه با مناطق در توزیع منابع و آمایش سرزمین قوانین ناکارآمد عدم تصمیم گیری درشرایط بحرانی برای کاهش و مدیریت بحران
۳۲	ارزشیابی در سیستم آموزش مجازی	فرایندی	عدم تطابق آموزش و ارزشیابی
۳۳	آسیب تحصیلی خاص در مقاطع ابتدایی و دوره اول متوسطه	فرهنگی فردی	دوران بلوغ عدم درک مسائل به دلیل شرایط سنی عدم آموزش
۳۴	تبعیض جنسیتی و جغرافیایی	فرهنگی اجتماعی	مناطق محروم عدم دسترسی به منابع و امکانات نگاه جنسیتی به آموزش
۳۵	آموزش معلمان و دانش آموزان در جهت محتوی سازی در فضای مجازی	زمینه ای	آموزش محتوی سازی و نشر آن

پس از مقوله بندی کدهای استخراجی و مشخص شدن شاخص ها، یافته های جدول بالا نشان می دهد آموزش مجازی مبتنی بر عدالت آموزشی شامل ۱۰مقوله اصلی و ۱۰۳ شاخص می باشد که در زیر مجموعه آموزش مجازی مبتنی بر عدالت آموزشی قرار دارند.

کد گذاری انتخابی

در این مرحله برای درک بهتر از مقولات استخراجی آنها را تجمیع و به شرح جدول ۴-۶ ارائه می شود.

جدول ۴-جدول مقولات اصلی با دسته بندی شاخص ها

مقولات	ساختاری	فرایندی	مدیریتی	اقتصادی	زمینه ای	فردی/خانوادگی	فرهنگی	اجتماعی	فراملی	سیاسی
شاخص های اصلی	سخت افزار /نرم افزار	محتوی و بستر سازی	مواجهه و کنترل بحران	حقوق معلم	منابع انسانی	تعامل والدین و آموزش مجازی برخورد دانش آموز	ترک تحصیل	آموزش برخورد اجتماعی	بستر سازی برای ارتباطات جهانی	تحریم
	زیر ساخت	نگاه سنتی به آموزش	برنامه ریزی	درآمد خانواده	توانمند سازی منابع	جدیت در کنترل	باورهای فرهنگی به آموزش مجازی	پاسخ به نیاز همه اقشار		سیاست گذاری رویه ها و دستور العمل
	برنامه ریزی و سازمان دهی	مقاومت	مدیریت فضای آموزشی	هزینه های اضافی	دسترسی به منابع	کاهش ارتباطات	ارزشهای قومیتی	کارایی آموزش مجازی		
	شبکه شاد	تاب آوری	تشکیل برنامه مدون	مشکلات معیشتی ناشی از کرونا	عدم پیشینه در مواجهه با شرایط	مشکلات جسمی-روانی	عدم اطمینان به فضای مجازی	سواد رسانه		

پلتفرم ملی آموزش	اشتراک گذاری اطلاعات	توزیع ثروت	تشکیل کار گروه ها	آموزش درک شرایط	نگاه منفی به آموزش مجازی	تعدیل شرایط کار و زندگی
	دسترسی منابع	حمایت دولت		آموزش خود کنترلی،خودکاری ،خود آگاهی	فقر اطلاعاتی	آموزش همگانی
	نحوه توزیع منابع				عدم آموزش	کاهش تعارضات اجتماعی
	کار گروهی				توقعات نامتعارف	ارزش و منزلت آموزش و معلم
	ارزشیابی				نقض حریم شخصی	
					تبعیض جنسیتی	

نتایج حاصل از جدول ۴ نشان می دهد آموزش مجازی مبتنی برعدالت آموزشی واجد۱۰ مقوله اصلی و شاخص هایی به شرح زیر است ۱-ساختاری(سخت افزار /نرم افزار، زیر ساخت، برنامه ریزی و سازمان دهی، پلتفرم ملی آموزش، شبکه شاد)۲- فرآیندی(محتوی و بستر سازی، نگاه سنتی به آموزش، مقاومت، تاب آوری، اشتراک گذاری اطلاعات، دسترسی منابع، کار گروهی، نحوه توزیع منابع)۳- مدیریتی(مواجهه و کنترل بحران، برنامه ریزی مدیریت فضای آموزشی ، تشکیل برنامه مدون)۴- اقتصادی(حقوق معلم، درآمد خانواده، هزینه های اضافی، مشکلات معیشتی ناشی از کرونا، توزیع ثروت، حمایت دولت)۵- زمینه ای(منابع انسانی، توانمند سازی منابع، دسترسی به منابع، عدم پیشینه در مواجهه با شرایط، تشکیل کار گروه ها)۶- فردی/خانوادگی(تعامل والدین وآموزش مجازی برخورد دانش آموز،کنترل، ارتباطات، مشکلات جسمی-روانی، آموزش درک شرایط، آموزش خود کنترلی، خودکاری، خود آگاهی)۷- فرهنگی(ترک تحصیل، باورهای فرهنگی به آموزش مجازی، ارزش های قومیتی، عدم اطمینان به فضای ی مجازی، نگاه منفی به آموزش مجازی، فقر اطلاعاتی، عدم آموزش، توقعات نامتعارف، نقض حریم شخصی، تبعیض جنسیتی)۸- اجتماعی(آموزش برخورد اجتماعی، پاسخ به نیاز همه اقشار، کارایی آموزش مجازی، سواد رسانه، تعدیل شرایط کار و زندگی، آموزش همگانی، کاهش تعارضات اجتماعی، ارزش و منزلت آموزش و معلم)۹- فراملی(بستر سازی برای ارتباطات جهانی)۱۰- سیاسی(تحریم، سیاست گذاری رویه ها و دستور العمل) می باشد.

بحث و نتیجه گیری

هدف همه تئوری های عدالت ترویج برخی از کالا و خدمات، یا مجموعه ای از آنها، به نفع افراد است، به گونه ای که زندگی افراد به طور معقولی خوب پیش برود، و منافع حاصل به نحوی عادلانه توزیع شود. به طوری که، حقوق و

مسئولیت‌هایی را که افراد باید داشته باشند و یا از آنها برخوردار شوند، کاملا مشخص کنند، و اینکه چگونه این حقوق و مسئولیت‌ها باید منافع صاحبان آن‌ها را ترویج داده یا حداقل محقق کند. اما تئوری‌های قوی عدالت باید توجیهی برای مداخله اجباری دولت و همچنین نوعی راهنمایی اصولی در مورد بهترین شیوه مدیریت منافع متضاد در جوامع عمیقاً کثرت‌گرا ارائه کنند، جایی که ایده‌های مربوط به زندگی خوب به شدت متفاوت است. سیاست های در نظر گرفته شده توسط دولت به شیوه های متفاوتی بر زندگی شهروندان تأثیر می گذارد (مری، ۲۰۱۳).

در یک بیان خاص‌تر از برابری، برابری فرصت ها حکم می کند که در توزیع فرصت ها در هر جامعه ای، رقابت باید عادلانه باشد. افراد دارای استعداد و انگیزه مشابه باید از شانس‌های منصفانه در رقابت برای آموزش، مناصب دولتی و موقعیت‌های اجتماعی برخوردار باشند. یعنی افرادی که دارای مواهب بومی مشابه (استعداد و توانایی) و ابتکار یا انگیزه استفاده مؤثر از آن استعدادها هستند، باید بدون توجه به خاستگاه خانوادگی و طبقه اجتماعی خود، کمابیش فرصت‌های مشابهی برای این کار داشته باشند(رالز[1]،۲۰۰۱).با توجه به تعاریف عدالت وبرابری عدالت آموزشی تلاش برای دستیابی به فرصت های برابر از طریق آموزش با کیفیت بالا برای هر دانش آموز است(مری،۲۰۱۳).

مفهوم فرصت آموزشی منصفانه به عنوان تفاوت های ناعادلانه در فرصت های آموزشی که ناشی از طبقه اجتماعی دانش آموزان است، تلقی می شود، اما این تفاوت ها را وقتی، توانایی های طبیعی نابرابر دانش آموزان رقم می‌زند به عنوان بی‌عدالتی نمی‌شماریم اما در عمل این امر متناقض به نظر می رسد، زیرا هم طبقه اجتماعی دانش آموزان و هم توانایی های طبیعی دانش آموزان نتیجه انتخاب دانش آموزان نیست. پس چرا باید تنها تفاوت فرصت‌های آموزشی ناشی از طبقه اجتماعی، اما نه آن‌هایی که ناشی از توانایی‌های طبیعی است، ناعادلانه تلقی شود؟ همانطور که دیدیم، یکی از راه‌های پاسخ به این ناهماهنگی آشکار، تأیید مفهوم برابری‌طلبانه از عدالت آموزشی است که نابرابری‌ها در فرصت‌ها را بدون توجه به علل وراثتی یا علل اجتماعی ناعادلانه می‌داندبا این حال شوتن [2]،(۲۰۱۲) استدلال کرده است که یک راه جایگزین برای پاسخ به عدم سازگاری آشکار مفهوم فرصت آموزشی منصفانه وجود دارد. این راه جایگزین شامل تکمیل یا جایگزینی اصل فرصت‌های آموزشی منصفانه با اصل اولویت‌دار عدالت آموزشی است. شوتن معتقد است بر اساس چنین اصل اولویت‌داری «معلمان [باید] برای بهبود چشم‌انداز زندگی آن دسته از دانش‌آموزانی که تفاوت‌های طبیعی آنها با محیط اجتماعی بیرونی در تعامل است، تلاش کنند تا آنها را نسبت به همسالان خود در در معرض محرک های محیطی بیشتری قرار داده و به این معنی که این اصل از معلمان می‌خواهد که چشم انداز آموزشی دانش آموزانی را که به طور طبیعی استعداد کمتری نسبت به همسالان خود دارند، بهبود بخشند، به گفته شوتن شامل «نتایج با ارزش واقعی» و شکوفا کردن همه وجود آن دانش آموز است برای مثال، در شکل تجربه زیبایی شناختی یا ورزشی و همچنین "چشم انداز شکوفایی آنها در بزرگسالی."بروز یابد (کالپ،۲۰۲۰)

نتایج حاصل از تجزیه وتحلیل نشان می‌دهد آموزش مجازی مبتنی برعدالت آموزشی واجد ۱۰ مقوله اصلی و شاخص هایی به شرح زیر است –ساختاری (سخت افزار /نرم افزار، پلتفرم ملی و جهانی آموزش)- فرآیندی (محتوی و بستر سازی، تغییر نگاه سنتی و اهداف آموزش، مقاومت و تاب آوری، دسترسی به محتوا و منابع علمی، کار گروهی، نحوه توزیع منابع انسانی، مدیریت بحران، فراهم کردن زیرساخت ها برای تمام افراد، توانمند سازی منابع انسانی، کیفیت ارزشیابی)- اقتصادی(حقوق معلمان، درآمد خانواده، مدیریت هزینه های اضافی، تخصیص اعتبار برنامه های تفریحی، حمایت دولت و افزایش بودجه برای کسب مهارت ها)- فردی/خانوادگی(تعامل والدین با دانش آموز و معلم، حضور والدین،

[1] :ralz
[2] : Schouten

تناسب امکانات آموزشی با افراد خانواده، توجه به ویژگی های منحصر به فرد افراد، آموزش خود کنترلی، خودکاری ، خود آگاهی)- فرهنگی(ترک تحصیل، باورهای فرهنگی به آموزش مجازی، ارزش های قومیتی، نگاه منفی به آموزش مجازی، جامعه پذیری، سطح تحصیلات والدین، آینده نگری ،کیفیت برنامه ریزی ، تبعیض جنسیتی و طبقاتی)- اجتماعی(آموزش برخورد اجتماعی و سواد رسانه، تفاوت سواد رسانه، پاسخ به نیاز همه اقشار، مدیریت زمان،کاهش تعارضات سیاسی و اجتماعی، ارزش)- سیاسی(مدیریت تحریم ها، تدوین دریف بودجه مجزا برای سطوح بالا ، آمایش سرزمین، برنامه ریزی هدفمند) - فراملی(بستر سازی برای ارتباطات جهانی، استراتژی های بلند مدت و عدالت محور) - بنابراین مفاهیم فلسفی عدالت آموزشی در نقطه تلاقی فلسفه سیاسی و فلسفه تعلیم و تربیت قرار دارند. نظریه‌های عمومی‌تر عدالت مانند مساوات‌طلبی شانس دستیابی به منابع و اقبال به مفاهیم خاص‌تری از عدالت آموزشی کمک می‌کنند. اگر تحولات اخیر در فلسفه سیاسی، شاخصی از کار آینده در مورد عدالت آموزشی باشد، ممکن است انتظار داشته باشیم که صاحب نظران آموزش و پرورش به زودی توجه بیشتری به مسائل عدالت آموزشی در زمینه‌های محیط یادگیری دیجیتالی کنند که محققانی مانند آلن و پرهام (۲۰۱۵) قبلا بحث را شروع کرده اند در نقطه پرگار مسائل پایه سیاست گذاران آموزش قرار گیرد، به طوری که جایگاه آموزش مجازی برای دستیابی به این فرصت برابر مورد توجه عمیق تری قرار می گیرد.

لذا بر اساس نتایج حاصل از پژوهش پیشنهاد می شود مطالعاتی کاربردی، گسترده و تطبیقی در زمینه چگونگی ترویج و برقراری عدالت آموزشی در محیط های یاددهی-یادگیری انجام گیرد، تقویت آموزش به عنوان یک منفعت عمومی، چرا که آموزش و پرورش یکسان و برابر می تواند پناهی در برابر بی عدالتی‌ها و رشد و پیشرفت سرمایه های فکری کشور شود. راهبردهای مختلف شناسایی شود، و راهکارهایی علمی و اصولی در راستای بهره برداری مشخص گردد . این نکته درخور توجه است که راهکارهایی بومی و عملیاتی شناسایی و تعریف شوند که با توجه به وضعیت حال حاضر، قابلیت اجرا داشته باشند. لکن برای پیشبرد اهداف آموزش بخصوص آموزش عدالت محور برگزاری کلاس های ضمن خدمت و ارزشیابی صحیح از دانش کسب شده معلمان پیشنهاد می شود و با اتکا به آموزش یکسان برای تمامی معلمان کشور آموزش را به سمت عدالت محوری سوق داد. همچنین توصیه می شود به منظور رشد و توسعه آموزش های عدالت محور، از روش های ارزشیابی مستمر برای سیستم آموزشی، معلمین و دانش آموزان استفاده شود که به بهبود مستمر آموزش می‌انجامد.بازنگری ورشد زیر ساخت های آموزشی و فرهنگ سازی استفاده از فناوری های روز و همچنین تدوین استانداردهای دانش فناورانه برای آموزش عدالت محور به بهبود سطح آموزش در کشور منجر شده و به عنوان راهی موثر در رشد و تعالی جامعه در جهت برقراری عدالت آموزشی می‌باشد.

تعارض منافع

این مقاله مستخرج از رساله دکتری بوده و واجد هیچ گونه تعارض منافع با سازمان خاصی نمی باشد.

منابع

-اسکندریان، سپیده؛ عبدالهی، مژگان؛ محمدی نژاد گنجی، علیرضا(۱۳۹۹). شناسایی و اولویت بندی موانع توسعه آموزش الکترونیکی در ایران با تاکید بر نظام آموزش عالی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد الکترونیک ، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، ۱۳۹۹ .

- اسلامی هرندی، فاطمه؛ کریمی، فریبا؛ نادی، محمدعلی(۱۳۹۸). شناسایی مؤلفه های عدالت آموزشی در آموزش و پرورش ایران. فصلنامه پژوهش در نظام های آموزشی، (۴۷)۱۳ صص۷۵-۵۵.

-اکبرزاده، فهیمه؛ قائدی، یحیی؛ صالحی، اکبر(۱۳۹۸). تبیین مؤلفه های عدالت آموزشی و تحلیل انتقادی جایگاه آن در گفتمان های ایدئولوژیک سازی و سازندگی. فصلنامه تربیت، (۲)۴صص۳۳-۵.

-انصاری، مریم؛ رجبی، معصومه (۱۳۹۵). تحلیلی بر مولفه های عدالت آموزشی از نظر جان راولز.

-بابائی فر، زینب؛ طاهری، زهرا (۱۴۰۰). عدالت آموزشی و تحقق آن در آموزش مجازی. سیزدهمین همایش ملی آموزش ،تهران.

-پوشنه، کامبیز؛ نوبخت، محمدباقر؛ حسین زاده، مریم (۱۳۹۸). بررسی تحقق فرصت های عادلانه ی آموزشی در مقطع ابتدایی شهر تهران بر پایه قانون برنامه پنجم توسعه کشور. مدیریت و برنامه ریزی در نظام های آموزشی، (۲)۱۲، صص ۱۸۰-۱۵۲.

-تربتی نژاد، حسین؛ شاهورانی، مصطفی؛ حجگذاری، راحله(۱۴۰۱). بررسی تاثیر آموزش مجازی بر یادگیری دانش آموزان با تاکید بر راهکارهای افزایش اثربخشی. پیشرفت های نوین در روانشناسی علوم تربیتی و آموزش و پرورش، شماره۴۶، صص۱۳۸-۱۲۹.

-جعفری، حسن؛ کشمیری، فاطمه؛ دره شیری، سمیه ؛ عبقری، سید کاظم؛ باقیان، نجمه(۱۳۹۹) . تبیین دیدگاه ها و تجارب یاددهندگان و یادگیرندگان الکترونیک در رابطه با چالش های آموزش های مجازی در دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد. مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد، (۲)۱۵صص۱۲۸-۱۱۶.

-جعفری، اسماعیل؛ همایونی بخشایش، نسرین؛ علم الهدی، جمیله(۱۴۰۰). تجربه زیسته دانشجویان از عدالت در دوره های مجازی. دوماهنامه علمی-پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی . (۲)۱۵ صص۲۳۸-۲۲۲ .

-جهانگردی،کیومرث (۱۳۹۷). برخی مقولات مهم عدالت آموزشی. پیوند ، شماره ۴۶۱ صص۵ -۹ .

-رافتی، رضا (۱۳۹۷). الگوی ساختاری نابرابری آموزشی در مناطق آموزشی شهر مشهد. فصلنامه علمی ترویجی علوم تربیتی از دیدگاه اسلام، سال هشتم ،شماره ۱۰،صص۶۶-۹۴.

-ربی خلجان، علی؛ محمودزاده گولی، محمدرضا(۱۴۰۱). چالش کمبود عدالت آموزش الکترونیکی در ایران و نقش مدیریتی معلم برای کاهش آن . همایش پژوهش های سازمان و مدیریت، دوره۳،صص۶۶۶-۶۶۲.

-رحیم لو، مهدی؛ مرندی، احمد؛ حسن زادگان، یگانه (۱۴۰۰). بررسی میزان موفقیت دانش آموزان در دو نوع آموزش حضوری و مجازی با استفاده از الگوریتم های داده کاوی دانش اموزان ابتدایی شهرستان خوی. پیشرفت های نوین در روانشناسی علوم تربیتی و آموزش و پرورش، شماره۴۶،صص۱۳۹-۱۶۴

ـــ رستمی، شیدا (۱۳۹۷) .(قابلیت های بستر فضای مجازی بر تعلیم و تربیت در آموزش و پرورش. نهمین همایش انجمن فلسفه تعلیم و تربیت ایران، زاهدان، دانشگاه سیتان و بلوچستان.

-سیار ، حبیب الله؛ لطفی پور، پیمان؛ کاظم پور، اسماعیل (۱۳۹۱). تأثیر آموزش مبتنی بر فن آوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه عدالت آموزشی. فصلنامه روا نشناسی تربیتی شماره بیست و سوم، سال هشتم، بهار ۱۳۹۱.

-سیدی، سید محسن(۱۴۰۱). راهکارهای تحقق عدالت آموزشی در آموزش و پرورش ایران. اولین کنفرانس ملی تازه های روانشناسی تکاملی تربیتی، بندرعباس.

-شورچه، بهروز؛ حیدری، منصور؛ موسیوند، مریم؛ بشیریان، سعید؛ فراهانی، فرهاد؛ معصومی، سید محمود؛ براتی، مجید ؛ قادری، زهرا (۱۳۹۷). مقایسه تاثیر شیوه آموزش حضوری و استادمحور با آموزش مجازی در میزان یادگیری درس تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی دانشجویان. مجله علمی پژوهان، (۲)۱۸، صص۹۷-۱۰۶.

-شیخ، طیبه؛ کر، فیروز؛ سقایی نیا، آرزو (۱۴۰۱). الگوی آموزش مجازی با تاکید بر عدالت آموزشی در دوران پاندمی کرونا. مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی، (۲)۸، ۲۶۸-۲۴۸.

-طالبی اباتری، زهرا؛ علم الهدی، جمیله (۱۳۹۹). یادگیری الکترونیکی گامی به سوی عدالت آموزشی. اولین همایش برنامه ریزی درسی و تربیت ذهن در تربیت معلم.

-طالبی اباتری، زهرا؛ علم الهدی، جمیله (۱۳۹۹).عدالت آموزشی و آموزش مجازی.هفتمین کنفرانس بین المللی روانشناسی و آموزش سبک زندگی، گرجستان ۲۰۲۲.

-غفوری فرد، منصور (۱۳۹۹). رونق آموزش مجازی در ایران: توان بالقوهای که با ویروس کرونا شکوفا شد. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، (۲۰)۴، ۳۴-۳۳۱.

-قلی پور، مجتبی (۱۳۹۸). نگاهی به وضعیت عدالت آموزشی در ایران. شماره ۹۰صص۲۸-۱۷.

-کریمی موغاری، زهرا؛ مقصودلو، مهرداد؛ علمی، زهرا (۱۳۹۷). اثر نابرابری آموزشی بر اشتغال استان های ایران. پژوهش های اقتصادی ایران، (۷۶)۲۳صص۱۰۶-۸۵ .

-لشگری، امیر (۱۴۰۱). مدیریت موثر کلاس با تلفیق آموزش حضوری و مجازی پس از بحران کرونا . همایش تحقیقات میان رشته ای در مدیریت و علوم انسانی، دوره ۴، صص۶۳۰-۶۲۴.

-محمد زاده اول، رضا؛ یادگاری، فردوس(۱۳۹۸). شناسایی عوامل مؤثر بر عدالت و ارائه مدل مناسب آن درآموزش دانشگاه آزاد اسلامی. فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار، (۲)۱۳صص۲۳۲-۲۱۷.

-محمدی، رضا؛ سرمدی، محمدرضا؛ ابراهیم زاده، عیسی؛ معصومی فرد، مرجان (۱۳۹۸). تدوین و اعتباریابی مدل آموزش مجازی سوادآموزان دوره ی انتقال. (۴)۷، ۲۳۷-۲۱۴.

-محمدی، مجید؛ حسینی صدر، سید محمدجواد (۱۳۹۸).ارائه مدل عدالت آموزشی در سازمان آموزش و پرورش.پژوهشهای جدید در مدیریت و حسابداری، شماره ۲۹،صص۱۱۶-۱۰۱.

-معصومی، لیلا؛ وکیلی مفرد، حسین؛ انصاری، نسیم؛ بهرامیان، راضیه (۱۳۹۸). دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی در خصوص اجرا و راه اندازی آموزش مجازی مطالعه موردی دانشگاه علوم پزشکی همدان . مجله علمی پژوهان، (۳)۱۷، صص۳۳-۲۶.

-نامجو، علی (۱۳۹۸) راهکارهای استفاده از آموزش مجازی ،علوم تربیتی :: نشریه پیوند :: فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۸، شماره ۴۶۴و ۴۶۵ - صص : ۴۲ -۴۵.

-ولی پور،جعفر (۱۴۰۰). عدالت آموزشی ، شکاف اجتماعی بررسی نظام های آموزشی و دسترسی به وسایل ارتباط جمعی دانش آموزان. آفاق علوم انسانی، شماره ۵۹، صص۹۶-۸۱.

-هدایتی، فریفته (۱۳۹۹) ویروس کرونا؛ چالش ها و فرصت های آموزش مجازی، فصلنامه روا نشناسی تربیتی شماره ۳۸، سال ۱۳۹۹-۱۸.

-یعقوبی، ابوالقاسم؛ محققی، حسین؛ یارمحمدی، مصیب؛ به جامه ، فاطمه (۱۳۹۸). پیش بینی خود مدیریتی بر اساس عدالت آموزشی و فرسودگی تحصیلی با نقش واسطه اخلاق تحصیلی. پژوهش های نوین روانشناختی، (۵۴)۱۴صص۲۷۳-۲۹۲.

-Abdolahi, Seyed Majid ; Bagherzadegan, Amir, and Aghakasiri, Zohreh, (2020).The Callenges of Implenting E-learning Cours in Iran’s Higher Education: A University Management Perspecti. Interdisciplinary Journal of Vitual Learning in Medical Science (IJVLMS) is licensed under a Creative Commons Attribution-Noderivatives 4.0 International License.

-Adams M. (2016) “Pedagogical Foundations for Social Justice Education”. Teaching for Diversit Y and Social Justice, 27.

-Allen, D., & Parham, A. (2015). Achieving rooted cosmopolitanism in a digital age. In D. Allen & J. Light (Eds.), From voice to influence: Understanding citizenship in the digital age (pp. 254–272). Chicago, IL: Chicago University Press.

-Al Lily AE, Ismail AF, Abunasser FM, Alhajhoj Alqahtani RH, Distance Education As A Response To Pandemics: Coronavirus And Arab Culture, Technology In Society (2020), Doi Https://Doi.Org/10.1016/J.Techsoc.2020.101317.

-Berkovich, Izhak. (2014). A socio-ecological framework of social justice leadership in education ,Journal of Educational Administration, Volume: 52 Issue: 3.

-Bick, D. (2020). COVID-19: 2020 Is The International Year Of The Midwife. Midwifery,85(2020), 1–2.

-Bourdieu,P.(1986).The forms of capital.in J.richardson(Ed), Handbook theory and research for the sociology of education (pp.241 -258). New York, NY:Greenwood Press.

-Brighouse, H., & Swift, A. (2014a). The Place Of Educational Equality In Educational Justice. In K. Meyer (Ed.), Education,Justice And The Human Good. Fairness And Equality In The Educational System (Pp. 14–33). London, UK: Routledge.

-Chudzicka-Czupała, A. (۲۰۱٤). Psychological and moral determinants in accepting cheating and plagiarism among university students in Poland. Journal of Applied Psychology, 12(1), 75-98.

-Cornock, M. (2020). Scaling Up Online Learning During The Coronavirus (Covid-19)Pandemic. Matt Cornock Website. 12 March 2020.

-Cornock, M. (2020). Scaling Up Online Learning During The Coronavirus (Covid-19)Pandemic. Matt Cornock Website. 12 March 2020.

-Culp J. Educational justice. Philosophy Compass. 2020;e12713. https://doi.org/ 10.1111/phc3.12713

-Dump,Jenn(2020) DIMENSIONS OF EDUCATIONAL JUSTICE: PRACTICES, RECIPROCITY, AND INDIVIDUAL DEVELOPMENT , Published By Proquest LLC (Proquest). Copyright Of The Dissertation Is Held By The Author.

-Feng, Y., Cheng, Y., Wang, G., Xu, X., Han, H., & Wu, R. (2020). Radar Emitter Identification Under Transfer Learning And Online Learning. Information, 11 (1): 15

- Ishimaru AM, Takahashi S. Disrupting racialized institutional scripts: Toward parent-teacher transformative agency for educational justice. Peabody Journal of Education. 2017; 92(3): 343-362.

-Jafari E, Homayouni Bakhshayesh N, Alamolhoda J. [The Lived Experiences Of Students From Educational Justice In Virtual Education]. Tech. Edu. J. ****; **(*):**-**Http://Dx.Doi.Org/10.22061/Tej.2020.5291.2199

-Kaur, G. (2020). Digital Life: Boon Or Bane In Teaching Sector On Covid-19. CLIO: An Annual Interdisciplinary Journal Of History, 6(6), 416–27.

-UNESCO Institute Of Statistics. Guide To Measuring Information And Communication Technologies(ICT) In Education. Montreal: UNESCO Institute Of Statistics.

-Kumar, A. (2018). Justice And Politics In Energy Access For Education, Livelihoods And Health: How Socio-Cultural Processes Mediate The Winners And Losers. Energy Research & Social Science. 40. 3-13.

-Lall, S. And Singh, N. (2020). Covid-19: Unmasking The New Face Of Education. International Journal Of Research In Pharmaceutical Sciences, 11(SPL1), 48–53.

-Levin, H. M. (2018). The economic payoff to investing in educational Justice. Educational Researcher, 38(1), 5-20.

-Levin HM. The economic payoff to investing in educational justice. In P. Siljander at al (eds.) Schools in transition. New York: Sage Publication;2017. p. 161.188

-Lim, H. (2020). Post COVID 19 Christian Higher Education. Journal Of The Scholarship Of Teaching And Learning For Christians In Higher Education, 10(1), 1–3.

-Marry MA. Equality and Educational justice. In Encyclopedia of educational philosophy and theory. Singapore: Springer Nature Singapore Pte Ltd; 2018

-Matusov E, Marjanovic-Shane A. Beyond equality and inequality in education: Bakhtinian dialogic ethics approach of human uniqueness to educational justice. Dialogic pedagogy: An International Online Journal. 2018; 1-38.

-Mayo, P. (2020). The Corona Challenge To Higher Education. Culture E Studi Del Sociale, 5(1), 371–6.

-Merry MA. Equality And Educational Justice. In Encyclopedia Of Educational Philosophy And Theory. Singapore: Springer Nature Singapore Pte Ltd; 2018

-Merry, M. S. (2013). Equality, citizenship and segregation. New York: Palgrave Macmillan.

-ONASOGA , Olusola Taiwo ; AKINLABI , David Akintunde (2022)Prospects And Challenges
Of Adopting Virtual Teaching And Learning For Business Education Courses In Post Covid-19 Era, KWASU International Journal Of Education (KIJE) Vol. 4 Number 1, March 2022

-Organization For Economic Cooperation And Development (2016) PISA 2015 Results: Excellence and Equity In Education, Volume 1. Paris: OECD Publishing.

-Pather, N., Blyth, P., Chapman, J.A., Dayal, M.R., Flack, N.A., Fogg, Q.A. And Morley, J.W. (2020). Forced Disruption Of Anatomy Education In Australia And New Zealand: An Acute Response To The Covid 19 Pandemic. Anatomical Sciences Education, 13(3), 284–300.

-Rangiwai, B. (2020). The Potential Impacts Of COVID-19 For The Master Of Applied Indigenous Knowledge (MAIK) Programme In Māngere. Te Kaharoa, 15(1), 1–14

-Rawls J. (2001). Justice as fairness Aestatement, Cambridge, MA: Harvard University Press.

-Regmi ,Jones BMC Medical Education (2020) 20:91 Https://Doi.Org/10.1186/S12909-020-02007-6 .

-Nwabufo, Bibiana Ngozi; Nnaji, Florence Oluchi(2022) Challenges Of Virtual Teaching And Learning In Post Covid-19 Pandemic Era, KWASU International Journal Of Education (KIJE) Vol. 4 Number 1, March 2022.

-Salter LA, phelan S. the morality and political antagonisms of neoliberal discourse: Campbell brown and the corporatization of educational justice. International Journal of communication. 2017; 11: 3030-3050.

-Sanabria, O. B., Chavez, M. P., & Gómez Zermeño, M. (2018). Virtual Educational Model For Remote Communities In Chocó, Colombia. International Journal Of Education And Development Using Information And Communication Techno logy, 12 (2): 195-205.

-Sayyari H, Lotfipour P, Kazempour E. [The Impact Of ICT-Based Education On Educational Justice Development]. Educational Psychology. 2012; 8(23): 2-28. Persian.

-Schouten, G. (2012). Fair educational opportunity and the distribution of natural ability: Toward a prioritarian principle of educational justice. Journal of Philosophy of Education, ٤٦(٣), ٤٧٢–٤٩١.

-Schouten, G. (2012). Fair educational opportunity and the distribution of natural ability: Toward a prioritarian principle of educational justice. Journal of Philosophy of Education, 46(3), 472–491.

-Shields, Liam, Anne Newmanand Satz, Debra (2017) "Equality Of Educational Opportunity", The Stanford Encyclopedia Of Philosophy (Summer 2017 Edition), Edward N. Zalta (Ed.), URL Https://Plato.Stanford.Edu/Archives/

-Taylor, D., Grant, J., Hamdy, H., Grant, L., Marei, H. And Venkatramana, M. (2020). Transformation To Learning From A Distance. Mededpublish, 9(1), 1–12.

-Taylor A. Expanding the frame: Building transational alliances for racial and educational justice. Peabody Journal of Education. 2017;92(3) : 405-424.

-Tran, T., Hoang, A. D., Nguyen, Y. C., Nguyen, L. C., Ta, N. T., Pham, Q. H. And Nguyen, T. T. (2020). Toward Sustainable Learning During School Suspension: Socioeconomic, Occupational Aspirations And Learning Behavior Of Vietnamese Students During COVID-19. Sustainability, 12(10), 1–19.

- UNESCO (2017) A Guide For Ensuring Inclusion And Equity In Education. The United Nations Educational, Scientific And Cultural Organization.

-UNESCO Institute Of Statistics. Guide To Measuring Information And Communication Technologies (ICT) In Education. Montreal: UNESCO Institute Of Statistics.

-UNESCO. (2020a). COVID-19: Educational disruption and response. Retrieved from: https://en.unesco.org/covid19/educationresponse.

-UNICEF News (2020). Startling disparities in digital learning emerge as COVID-19 spreads: UN education agency. Retrievedfromhttps://news.un.org/en/story/2020/04/1062232.

-Learning House. (2018). Online College Students 2018.Retrieved fromhttp://www. Learninghouse.com/knowledge-center/research/report/ocs2018.

-Western Governors University.Shaping the future of education after COVID-19.Available at: https://WWWgu.edu/blog/shaping-future education-after-covid-192101.html.2021.

-Yang, C. (2020). Exploring The Possibilities Of Online Learning Experiences. Unpublished Doctoral Dissertation, Teachers College: Columbia University.

-Yamani, N,. Shaterjalali, M,. & Eghbali, B.)2017(. Educational justice from the perspective of postgraduate students in a medical school in Iran: qualitative study. Reserch and Development in medical Education(RDME), 6(1), 23-2.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Identifying the components of virtual education based on educational justice

Abstract

The purpose of the current research is to identify the dimensions and components of virtual education that leads to educational justice, the research is qualitative and data-based. The statistical sample includes 15 education officials who were selected by the snowball method. The results of the analysis of the data from the coding of the interviews using Atlasti software showed that virtual education based on educational justice includes 10 dimensions (structural, process, managerial, contextual, individual and family, cultural, economic, social , political and transnational). Therefore, according to the results of the research, it is necessary to carry out practical, extensive and comparative studies in the field of how to promote and establish educational justice in teaching-learning environments. Also, the strengthening of education should be viewed as a public benefit, because the same and equal education can be a refuge from injustices and the growth and development of the country's intellectual capital, and the combination of virtual education and educational justice will improve the quality of learning in accordance with Characteristics of people.

Keywords: education, virtual education, educational justice.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی